

Překlad dlouhého meče z rukopisu mistra Lva (a ze Špýrského kodexu)

Předmluva

Na těchto řádcích se českému čtenáři poprvé dostává do rukou překlad jednoho z důležitých pramenů o boji dlouhým mečem. Jde o knihu o šermu (německy *fechtbuch*), jejímž autorem je židovský mistr jménem Lev (*Meister Jud Lew*).¹ Rukopis vznikl okolo roku 1450 na území Svaté říše římské, dnešního Německa. Protože o autorovi samotném mnoho nevíme, načrtne si alespoň v krátkosti vývoj tradice, ke které se hlásil nejen on, ale řada dalších německých i italských mistrů. Tato tradice má svůj počátek v osobě Johannese Lichtenauera.

Historie

Johannes Lichtenauer žil pravděpodobně v druhé polovině XIV. století v Bavorsku, tedy v jihovýchodním Německu. Podle toho, co o něm víme, hodně cestoval a shromažďoval poznatky o šermu různými zbraněmi, zejména pak dlouhým mečem (německy *langschwert*). Své učení předával žákům zřejmě ústně. Pro lepší zapamatování látky vytvořil rýmovanou říkačku, která obsahovala hlavní zásady a postupy jeho školy a žáci se ji učili zpaměti. Samy o sobě však nebyly tyto verše pochopitelné.

Není známo, že by byl mistr Johannes mistrem u dvora některého významného šlechtice oné doby nebo že by byl sepsal své vědění. Přesto se jeho učení ukázalo být natolik životaschopným, že se na jeho umění šermu (německy *kunst des fechtens*),

odvolávali učitelé boje sečnými a bodnými zbraněmi ještě dvě staletí později.²

Pro nás může být zajímavé, že mezi členy tak zvaného Lichtenauerova společenství (německy *Gesellschaft Lichtenauers*) patřili i dva Češi.³ Bohužel, žádná jejich kniha o šermu v naší mateřtině se nám nedochovala, a tak jsme dnes zcela odkázáni na prameny německé, popřípadě italské.

První známé písemné zachycení Lichtenauerova učení pochází z roku 1389. Je možné, že mistr v té době ještě žil, neboť zmínka o jeho osobě neobsahuje, později obvyklou, formulku „jenž byl velkým mistrem v umění – Bůh mu budiž milostiv“.

Rukopis samotný je připisován knězi Hanko Döbringerovi, který je v něm zmiňován jako mistr šermířský. Protože je však jeho jméno uvedeno mezi třemi dalšími mistry, jejichž technikami je Lichtenauerovo učení doplněno,⁴ je podle mého skromného názoru pravděpodobnější, že autorem textu je někdo nám dnes neznámý. Rukopis je charakteristický zejména tím, že více než kterýkoliv z pozdějších pramenů se věnuje taktice boje. Najdeme tu řadu obecných pouček, které prostupují mnoha technikami, například „slabost proti síle, tvrdost proti měkkosti“ (německy *swach weder stark, herte weder weich*).

Další písemné prameny se pak vynořují až v polovině století patnáctého. Jde zejména o tři

¹ Jakkoliv nelze zcela vyloučit, že Jud je křesťan jméno, přikláním se spíše k názoru, že jde o označení příslušnosti. Vycházím z toho, že ve spisu mistra Lva se o zápasnickém mistru Ottovi říká, že byl pokřtěný žid (*hat der ein getauffter Jud gewesen ist*), přičemž je zde taktéž použito slovo *Jud* ve významu „žid“.

² Zde je míněn zejména Jáchym Meyer, jehož kniha „*Gründtliche Beschreibung der kunst des Fechten*“ je z roku 1570.

³ Byli jimi Lamprecht z Prahy (*Lamprecht von Prag*) a Jan Špindler ze Znojma (*Hans Spindler von Czaym*). Tito dva čeští mistři jsou zmíněni v rukopisu Pauluse Kala, který vznikl někdy okolo roku 1470.

⁴ Jedná se o žida Ondřeje (*Andres Juden*), Jošta z Nyssenu (*Josts von Nyssen*) a Mikuláše Pruského (*Niclas Prwessen*).

nejznámější mistry, a to Zikmunda Ringecka (*Sigmund Ringeck*), Petra z Gdańska (*Peter von Danzig*) a konečně nám již známého žida Lva (*Jud Lew*). Všichni tři mistři vystavěli své rukopisy obdobným způsobem. Uvádějí jednu sloku Lichtenauerovy říkačky za druhou, a ke každé podávají osvětlující komentář. Protože nejen jejich glosy, ale i některé Lichtenauerovy rýmy se v detailech odlišují, je velmi pravděpodobné, že tito mistři se mezi sebou osobně znali a své znalosti si vyměňovali ústně.⁵ Podobnost rukopisu Lvova a Petra z Gdańska je ovšem taková, že nelze vyloučit, že jeden z rukopisů toho druhého v podstatě opisoval.

Z těchto tří mistrů nejdříve svůj rukopis vyhotovil asi Ringeck, a to zřejmě již kolem roku 1440. Protože však byl podle našich vědomostí mistrem šermířským ve službách Albrechta III., tehdejšího vévody bavorského, zůstal jeho rukopis pravděpodobně v držení tohoto mecenáše. To by mohlo být důvodem, proč pozdější knihy o šermu čerpají více z Petra z Gdańska a snad vůbec nejvíce ze Lva.⁶

Ponecháme nyní stranou rukopisy s obrazovým doprovodem, kam spadají zejména dva mezi dnešními šermíři již celkem dosti populární mistři (a velcí vzájemní konkurenti a rivalové) Hans Talhoffer a Paulus Kal. Čtenář sám jistě po přečtení tohoto skromného překladu dospěje k závěru, že studium obrazových materiálů má smysl teprve tehdy, zná-li člověk důkladně slovní popis technik na obrázcích představovaných.

Snad největší a nejvýznamnější textovou kodifikací Lichtenauerova umění v jeho původní podobě je rukopis z roku 1491, jehož autorem je Jan ze Špýru (*Hans von Speyer*). Po něm se rukopis nazývá Špýrský kodex (*Codex Speyer*). V části, která pojednává o šermu dlouhým mečem, se jedná v zásadě o opis mistra Lva. Je nicméně doplněn dalšími komentáři, jejichž původ je neznámý, byť u některých lze dovozovat podobnost s Ringeckovým textem.

Rukopis a transkripce

Z výše uvedených děl budou předmětem našeho zájmu dvě, a to spis židovského mistra Lva a Špýrský kodex. Sluší se uvést pro informovanost čtenářovu, že originál rukopisu Lvova je uložen v Univerzitní knihovně v Augšpurku pod označením Cod. I.6.4^o.3. Kodex Špýrský lze nalézt nikoliv ve Špýru, jak by se snad dalo očekávat, nýbrž v Univerzitní knihovně v rakouském Salzburku, a to pod označením Handschrift M I 29.

Protože sám nejsem schopen správně transkribovat texty ze staré němčiny, byl jsem ve své

⁵ To dovozuje již Dr. Hans-Peter Hils ve své dizertační práci *"Meister Johann Liechtenauers Kunst des langen Schwertes"* z roku 1985.

⁶ Také na tuto skutečnost upozorňuje Hils.

práci odkázán na výsledky úsilí jiných nadšenců. Tak za prepis díla mistra Lva a jeho umístění k obecnému sdílení děkuji tímto váženému panu Grzegorzi Żabińskimu, a za transkripci Špýrského kodexu ctěně paní Beatrix Koll. Obě tyto transkripce nalezl jsem ke své velké radosti spolu s dalšími na stránkách francouzské šermířské společnosti „Arts d'armes“, <http://www.artsdarmes.fr.st/>.

Překlad

Pokud jde o překlad, především je třeba si uvědomit, že na následujících stránkách najde čtenář přeloženo pouze tu část Lvova rukopisu, která pojednává o šermu dlouhým mečem beze zbroje. Kromě ní obsahuje Lvův text ještě pasáže o šermu mečem ve zbroji,⁷ o šermu mečem a puklím, o zápase a o jízdním šermu, které prozatím zůstávají nepřeloženy.

Laskavý čtenář by měl také mít na paměti, že autor těchto řádků není ani historik, ani znalec staré němčiny. Dílko vzniklo z amatérského nadšení za velikého úsilí a sebezapírání a nečiní si žádné nároky na dokonalost. Pomocníkem největším byly mi při překladu slovníky staré němčiny, zejména pak následující:

- Hildegard Boková, Libuše Spáčilová: *Stručný raně novohornoněmecký glosář k pramenům z českých zemí*, Univerzita Palackého v Olomouci, 2003 – za zapůjčení děkuji manželům Hříbovým
- J.V.Jordan: *Vollständige Taschenwörterbuch der böhmischen und deutschen Sprache*, Leipzig, 1847
- a řada internetových slovníků, z nichž uvádím alespoň:
- <http://germazope.univ-trier.de/Projects/WBB/woerterbuecher/woerterbuecher/bmz/wbgui>
- <http://demo.fruehneuhochdeutsch.is.guad.de/cgi-bin/fruehneuhochdeutsch/search.cgi>

Významným zdrojem poznání byly pro mne také konzultace s Petrem Žákovským⁸, Romanem Vaverkou alias Myschwerkem⁹ a s Ondrou Adámkem

⁷ Šerm ve zbroji se od šermu beze zbroje značně odlišuje, a to zejména způsobem držení meče.

⁸ Petr slibuje, že na internetových stránkách společnosti Ars Maiorum <http://www.arsmaiorum.eu/> bude postupně uveřejňovat své transkripce starých německých učebnic šermu, a to i těch méně známých.

⁹ Myschwerk na svých internetových stránkách <http://myschwerk.webzdarma.cz/> již uveřejnil překlad komentářů k obrázkům Pauluse Kala a nabízí za mírný poplatek na CD svůj překlad Petra z Gdańska. Měli jsme dokonce po určitou dobu snahu sjednotit alespoň základní pojmosloví, aby si český čtenář mohl naše překlady totožných technik snáze navzájem porovnávat. Nakonec jsem však dospěl

z Adamova. Tím není řečeno, že by jakkoliv odpovídali za nesčetné chyby tohoto dílka. Nalezne-li v něm však čtenář semínko čehosi dobrého, bude to pravděpodobně zásluha některého z nich.

Abych co nejvíce zvýšil užitek tohoto počínu pro praktiky, zahrnul jsem do překladu mistra Lva též překlad komentářů, které jsou k němu přičiněny navíc ve Špýrském kodexu. Text tak po mém soudu podává poměrně široký obraz o boji mečem beze zbroje v období XV. století a může odstranit mnohé mýty a zkreslené představy o dobovém šermu, které mezi současnými nadšenci kolují.

Když se laskavý čtenář do starých šermířských knih ponoří, zjistí, že dobový šerm vypadal pravděpodobně jinak, než jak si ho většina současníků představuje. Namísto krytů, zdá se, užívali dávní mistři seky, za něž se šermíř „schoval“ a pokoušel se jimi zasáhnout protivníka během jeho útoku. Po nich pak práci na čepeli a přetáčení meče tak, aby si hrot našel soupeře za jeho vlastní zbraní. Bojová vzdálenost byla tudíž tak těsná, že bylo lze okamžitě přejít v zápas nebo v uchopení soupeřova meče. A to je jen malá část překvapení, jež na pilného studenta umění šermířského čekají.

Text český opatřil jsem pro větší přehlednost nadpisy, jež se v německém originále nevyskytují. Pro lepší pochopení doplnil jsem též tu tam do věty slůvko, jež v německém textu obsaženo není; takové doplňky jsem umístil do závorek. Konečně u některých klíčových pojmů a zejména u názvů jednotlivých technik, jejichž překlad je vždy obtížný a sporný, uvádím vždy v závorce kurzívou původní název německý.

To nejlepší nakonec

Pokud se ptáte, proč je předchozí text psaný, jako by se čeština od dob první republiky nikam nepohnula, berte to jako moji libůstku. Ačkoliv, jak říká sám mistr Lev, je v tom textu „mnoho dobrého uzamčeno“.

Každopádně mějte prosím na paměti, že překlad mistra Lva a Špýrského kodexu, který vám tu zdarma dávám k dispozici, představuje desítky hodin práce. Mějte k ní prosím úctu. Pokud budete tento text někde citovat nebo o něm mluvit, uveďte prosím vždy zdroj.

A respektujte moji práci dodržáním následujících zásad:

Považujte přečtení tohoto překladu jenom za první krok na své cestě ke skutečnému historickému šermu. Nepropadněte představě, že se jenom podle něj můžete naučit „správně“ šermovat. K tomu bude nejprve potřeba přeložit veškeré rukopisy, které jsou dnes k dispozici, a provést srovnání toho, jak jsou

k názoru, že naše překladové odlišnosti mohou otevřít cestu pestřejším interpretacím, a tak jsem jen ve svém překladu u názvů nejdůležitějších technik tam, kde se od Myschwerka odlišuji, upozornil, pod jakým názvem najde čtenář danou techniku u něj.

jednotlivé techniky popsány slovy i zachyceny na obrázcích u různých mistrů. Už jenom když si vezmete do ruky obrázku a komentáře Pauluse Kala, tak mnohé výklady, které vám ze Lvova textu připadají jednoznačné, vezmou za své. Přistupujte proto prosím ke studiu starého šermu pokorně a odpovědně. Nepředvádějte divákům jen na základě tohoto jediného textu techniky, o nichž byste prohlašovali, že jsou zaručeně dobové.

Další důležitá rada zní, abyste při zkoušení popsanych postupů – a vy je zkoušet budete, o tom nepochybuji – nepodceňovali bezpečnost. Některé pohyby starých šermířů jsou dosti krkolomné a než je „nadržete“, nebudete mít tak dobrou kontrolu nad čepelí jako při klasickém scénickém šermu. Používejte proto prosím ochranné pomůcky, zejména krytí obličeje a hlavy. A bodné techniky zkoušejte raději dřevěnými náhražkami s obaleným hrotem než železnými meči.

Děkuji vám a doufám, že si překlad mistra Lva a Jana ze Špýru královsky užijete, mí laskaví čtenáři. A pokud byste snad chtěli také přispět svou troškou k poznání šermířského umění našich předků, napište mi o slovníček méně běžných slov, které jsem si v průběhu překládání vyhledával. Ten vám může ušetřit hodně práce ... třeba s Ringeckem nebo jiným mistrem, který na svou českou promluvu teprve čeká.

Toto dílko je věnováno mé babičce, Anně Sulíkové, vychované v Drážďanech, která mi s překladem nesmírně pomohla. Započato v říjnu 2006, dokončeno v srpnu 2008.

Karel Černín, SHŠ Revertar, Zlín
e-mail: kcernin@seznam.cz

[1r] Maister liechtenawerß künst

Jünck ritter lern
got lieb hab frawen
und junckfrawen ere
So wechst dein lere
und lern dinck daß sich zieret
und in kriegem ser hofieret
Ringensß gute fesser
Gleven swert und messer
manlichen bederben
und in andern henden verderben
Hawe drein und triffe dar
lasse hengen und lasse far
Daß man dein weiß
müg maisterlichen preiß

[1v] Hie hebt sich an ein gut gemein lere
deß langen swertz Doch so ist vil gutter
verpogener künst darinnen beschlossen

Wiltu künst schawen
Sich linck ganck recht mit hawen
Und linck mit rechten
Ob du starck gerest vechten

[Glosa]

Die ersten lere deß langenn swerts ist
Daß du vor allen dingen die hew recht solt
lernen hawen Ist eß anderß daß du starck
vechten wilt Unde daß vernýme also wenn
du mit dem lincken fuß vor steest und [2r]
hewest von der rechten seittenn So ist der
hawe falsch und ungerecht wann die recht
seitten pleibt da hinden Darumb wirt der
hawe zu kurtz und mag seinen rechten
ganck zu der rechten seitten nit gehaben
etc.

Oder steestu mit dem rechten fuß vor und
hewest von der lincken seitten volgstu
dann mit dem lincken fuß nit nach so ist
der hawe aber falsch Darumb so mercke
wann du hewest von der rechten seitten
daz du albeg mit dem rechten fuß dem
hawe nachvolgest Desselben gleichen tue
auch wann du hawest von der lincken
seitten so gibt sich dein leip mit Inn die
rechten wege und also werden die hewe
langk und recht gehawen etc.

Umění šermu (*Kunst des Fechtens*)

Umění mistra Lichtenauera.

Mladý rytíři, uč se
Boha v lásce mít, paní
a panny ctít.
Tak poroste tvá učenost.
A uč se věc, jež tě ozdobí
a ve válčení velmi poslouží.
Zápasem dobře popadnout,
kopí, meč a tesák
mužně použít
a v jiných rukou zmařit.
Sekni naň a tref tam,
nech viset a nech (stranou) nebezpečí,
takže každý tvé vědění
bude moci ocenit jako mistrovské.

Zde se začínají dobrá a prostá naučení dlouhého
meče. Přece však je v nich mnoho dobrého a
zaručeného umění uzamčeno.

Sekání (*Hawen*)

Chceš-li umění předvést,
hledej vlevo, jdi vpravo v secích.
A vlevo s pravým,
jestliže si přeješ bojovat silně.

První naučení dlouhého meče je, že by ses přede
všemi věcmi měl naučit seky správně sekat, je-li tomu
nejinak, než že chceš šermovat silně. A tomu rozuměj
takto. Když stojíš s levou nohou vpředu a sekáš z
pravé strany, tak je sek špatný a nesprávný, když
pravá strana zůstane vzadu. Takto bude sek příliš
krátký a nemůže mít svůj správný průchod na
pravou¹⁰ stranu etc.¹¹

Nebo stojíš-li s pravou nohou vpředu a sekáš z levé
strany, nenásleduješ-li pak levou nohou, tak je sek
opět špatný. Proto tedy pamatuj, když sekáš z pravé
strany, abys vždycky pravou nohou následoval sek.
Naprostoto totéž dělej také, když sekáš z levé strany.
Tedy vlož se tělem do správného pohybu a takto
budou ty seky dlouhé a správně seknuté etc.

¹⁰ Zde jde zřejmě o písáenskou chybu. Petr z Gdaňska
na stejném místě uvádí, že sek nemůže mít správný
průchod na druhou stranou (*andern seitten*) před
levou nohu.

¹¹ Latinské *etc.* značí totéž co „atd.“, ponechávám je
nicméně v původní podobě, neboť nejde o text
německý.

[2v] *Wer nach get hewen
Der darff sich künst wenig freuen*
[Glosa]

Daß ist wenn du mit dem zufechten zum manne kompst So soltu nit still steen mit deinem swert und seinen hawen nach wartten piß der dir zu hewet Wisß daß alle vechter die da sehen auf einß andern hewe und wöllen nicht anderß tun dann versetzen Die dörrffen sich künst gar wenig freuen Wann sie werden sere dapei geslagen etc.

[3 r] *Haw nahent waß du wilt
kein wechsel kum an den schilt
zu kopff zu leib*

Die slege nit vermeid

Mit gantzem leibe

ficht waß du starck gerest treiben

[Glosa]

Daß vernýme also Wann du mit dem zufechten zum manne kompst waß du dann wilt fechten daß soltu treiben mit gantzem stercke deinß leiß und hawe Im damit nahent ein zum kopffe und da zwingstu In mit daß er versetzen muß und zu keinem durchwechsel davor nit kommen mag wann du kompst Im zu nahent mit dem ort kompt er dann mit der versatzung starck an dein [3 v] swert So gib Im ein rür auf seinen lincken arm und dritt damit zu rucke ee er sein Innen wirt etc.

*Kdož jde do seku poté,
ten se může z umění jen málo těšit.*

To je když k muži s přišermováním¹² přicházíš, tak bys neměl stát se svým mečem a čekat na jeho seky, dokud na tebe nesečne. Věz, že všichni šermíři, kteří vyhlízejí seky toho druhého a nechtějí dělat nic jiného než odvracet,¹³ ti se mohou z umění vskutku málo těšit, neboť takto budou důrazně udeřeni etc.

*Sekej na blízko, cokoliv chceš,
žádné střídání nepřijde na tvůj štít.*

Do hlavy, do těla -

těm úderům se nevyhýbej.

Celým tělem

šermuj, co bys rád zkusil silně.

Tomu rozuměj takto. Když k muži s přišermováním přicházíš, to, co chceš pak šermovat, bys měl zkusit veškerou silou svého těla a seknout mu tím do blízkosti hlavy a tam jej tím donutit, že musí odvracet a nemůže před tím přijít k žádnému Přestřídání (*Durchwechseln*).¹⁴ Když mu přijdeš hrotem na blízko, přijde-li pak s odvrácením silně na tvůj meč, tak mu dej Štípanec (*Rür*)¹⁵ na jeho levou paži a ukroč s tím nazpět dřív, než se vzpamatuje etc.

¹² Pro slovo *zufechten* se mi nepodařilo najít ryze český překlad a musel jsem si vypomoci novotvarem „přišermování“. Mistr Lev nikde blíže nevysvětluje, co se za tímto pojmem skrývá. Podle Jáchyma Meyera lze dovést, že jde o tu fázi boje, kdy se protivníci k sobě přibližují, mění střehy a ořukávají si soupeřovy reakce. Tato fáze zřejmě končí okamžikem, kdy jeden z protivníků zaútočí vážně míněným sekem či bodem, tedy s úmyslem zasáhnout jím soupeře nebo navázat se jím na jeho meč.

¹³ Sloveso *versetzen* je jedno z nejzásadnějších pro pochopení textu a zároveň jedno z nejspornějších, pokud jde o překlad. Nepochybně popisuje obranu zbraní. Angličané ho obvykle překládají jako „přemístění“ (*displacing*), Myschwerk jako „krytí“. *Versetzen* má ale význam též „odpovědět“. A protože ve slovníku Bokové a Spáčilové jsem našel význam „odrážet rány“, rozhodl jsem se nakonec pro výraz „odvracení“. Ten mému chápání slova *versetzen* odpovídá nejlépe, neboť pokrývá i včasnou likvidaci hrozícího útoku.

¹⁴ Jde o jeden ze základních kusů neboli technik, probíraných dále v textu.

¹⁵ Zikmund Ringeck i Petr z Gdaňska používají na tomto místě výraz *zeckruor*, případně *zeckrür*, z čehož lze soudit, že má jít jen o krátký a lehký zásah. Výraz „štípanec“ jsem zvolil z rozpustilosti, protože v novodobé němčině má slovo *zecke* význam „klíště“. Podotýkám, že u starých mistrů, včetně Lva, není tato technika nijak podrobněji rozvedena.

*Hör waß do schlecht ist
ficht nit linck ob du recht pist
Und ob du linckest
In dem vechten du auch ser hinckest*

[Glosa]

Daß ist ein gut lere und trifft an einen lincken und einen rechten Und wisse wie du solt hawen daß man dir die sweche In dem swert In dem ersten hawe icht angewynn und daß ver [4 r] nýme also Wann du mit dem zufechten zu dem manne kompst Bistu dann gerecht und wilt starck vechten So hawe mit namen den ersten hawe nit von der lincken seitten wann er ist swach und machst mit nichten wider gehalten wann er dir starck an pindt Oder hewstu von der rechten seitten so magstu wol starck wider gehalten und am swertt arbeitte waß du wilt Des gleichen pistu linck so haw auch den ersten hawe nicht von der rechten seitten Sunder hawe von der lincken seitten wann eß ist einem rechten gar wilde und wider zãm kunst zetreiben von der lincken seitten Desgleichen ist auch einem lincken von der rechten seitten etc.

*Poslyš, co je špatné dělat -
nešermuj vlevo, jestliže jsi pravý.
A jestliže jsi vlevo,
v šermu také velmi pokulháváš.*

Toto je dobré ponaučení a naráží na jednoho levého a jednoho pravého.¹⁶ A věz, jak máš sekat, takže ti muž slabou část tvého meče v prvním seku nevyzíská. A tomu rozuměj takto. Když k muži s přišermováním přicházíš, jsi-li poté pravý a chceš silně šermovat, tak nesekej zejména první sek z levé strany, neboť je slabý a nemůže nikterak odolat, když ti on silně naváže. Naproti tomu sekáš-li z pravé strany, tak můžeš plnou silou odolat a na meči pracovat, jakkoliv chceš. Zcela stejně jsi-li levý, tak nesekej první sek z pravé strany. Spíše sekej z levé strany, když je pravému celkem plané a nepříjemné zkoušet umění z levé strany. Zcela stejně je to levému z pravé strany etc.

¹⁶ Výraz *einen lincken und einen rechten* je většinou překládán jako „leváka a praváka“. Protože ale v textu to výslovně řečeno není, ponechal jsem překlad doslovný, abych nevyloučil jiné možné výklady této poučky.

[4 v] Vor und nach die zwei dinck
Seint aller künst ein ursprinck
Swech und sterck
Indeß daß wort mit merck
So magstu lern
Mit kunst arbeiten und wern
Erschrickestu gern
kein vechten nymmermer gelern

[Glosa]

Daß ist daß du vor allen dingen solt recht vernemen und versteen die zwei dinck daß ist daß vor und daß nach und swech und sterck und daß wort Indeß wann daraus kommet der gantz grünt aller künst deß vechtenß Wann du die dinck recht vernympst und versteest Unde [5 r] Zu vorauß deß wortz Indeß nicht vergissest In allen stucken die du treibest So pistu wol ein gutter maister deß swertz und machst wol lern fürsten und herren daß sie mit rechter künst deß swertz mügen besteen Inn schimpff und In ernst etc.

Item wann du ee kompst mit dem hawe oder sünst daß er dir versetzen muß so arbeit Indeß behendiglichen für dich mit dem swert oder sunst mit andern stucken und laß In fürter zu keiner arbeit kommen etc.

Item wann er ee kommet mit dem hawe dann du daß du Im versetzen [5 v] müst so arbeit Indeß mit versatzung behendiglich mit dem swert oder sunst So benympstu Im daß vor mit dem nach Daß heist vor und nach

Item nun soltu vor allen dingen wissen Swech und sterck deß swertz Daß vernyme also von dem gehültz piß an die mytten daß ist sterck von der mitten piß an daß ort ist die swech und wie du nach der swech und mit der stercke am swertt arbeiten solt Daß vindestu alleß hiernach geschrieben etc.

Před a po (*vor und nach*), Vtom (*Indeß*)

Před a po, tyto dvě věci jsou pramenem všeho umění. Slabá a silná. Vtom, to slovo si pamatuj. Tak se můžeš naučit umně pracovat a bránit se. Vyděsíš-li se rád, pak se nikdy neuč šermovat.

To je, že bys měl přede všemi věcmi správně pochopit a rozumět těm dvěma věcem, tedy „před“ (*vor*) a „po“ (*nach*) a slabá a silná (část) a slovu Vtom (*Indeß*),¹⁷ neboť z toho pochází celý základ veškerého umění šermu. Když tuto věc správně pochopíš a porozumíš jí, a především nezapomeneš na slovo Vtom ve všech kusech, které zkoušíš, tak jsi vskutku dobrý mistr meče. A můžeš vskutku učit hrabata a pány, že s dobrým uměním meče mohou obstát v hanbě i ve cti etc.

Nuže když přijdeš se sekem nebo podobně dřívě, takže ti musí odvrátit, tak pracuj Vtom (*Indeß*) zručně pro sebe mečem nebo podobně s dalšími kusy a nenech jej dále přijít k žádné práci etc.

Když zase on přijde se sekem dřívě než ty, takže mu musíš odvrátit, tak pracuj Vtom (*Indeß*) zručně s odvrácením mečem nebo podobně. Tak mu odejmeš to „před“ (*vor*) tím „po“ (*nach*). To se jmenuje „před“ (*vor*) a „po“ (*nach*).

Nuže teď bys měl přede všemi věcmi znát slabou a silnou (část) meče. Tomu rozuměj takto. Od záštity až do poloviny, to je silná, od poloviny až po hrot je ta slabá. A jak máš na meči na slabé (části) pracovat silnou (částí), to najdeš vše následně popsáno etc.

¹⁷ Slovo *Indeß* (někdy psáno také jako *In deß*) se mi v žádném slovníku najít nepodařilo. Soudím však, že značí „okamžitě“, „v mžiku“, ale též „v průběhu“. České slovo „vtom“ v sobě spojuje oba tyto významy. A stejně jako slovo *Indeß* je lze psát dohromady i odděleně a mírně tím pozměnit jeho význam.

[6 r] *Fünff hew lern
von der rechten hant wider die were
Dann wir glauben
In künsten gern zu leren*

[Glosa]

Merck daß sein funff verporgene hew Wer die mit rechter kunst on schaden prechen kan Der wirt gelobet von andern maistern und ist billich daß Im seiner kunst paß gelonet sol werdem denn einem andern und wie du die here hawen solt mit dreien stucken Daß vindestu alleß hernach geschrieben etc.

[6 v] *Zorn hawe krump zwer
hat schiller mit scheittelet
Alber versatz
nachreissen Uberlauff absetzen
durchwechsel zuck
durchlauf abschneid hendtruck
heng wind Mit plossen
slag vach streich stich mit stossen*

[Glosa]

Merck hie werden dir genant die rechten haubtstück der kunst deß swertß wie sie heissen yeglichs mit seinem namen Darümb daß du desterpaß vernemen und versteen könnest

Merck deß ersten die funff hewe [7 r] Der erst haisset der zornhaw Der ander der krümpp haw Der dritt der zwer haw Der vierd der schilhaw Der funfft der schaittler haw

Item nu mercke darnach die stuck Daß erst sein die vier hutten Daß ander die vier versetzen Daß dritt daß nachreissen Daß vierde daß überlauffen Daß fünfft daß absetzen Daß sechst daß durchwechseln Daß sibend daß zucken Daß acht daß durchlauffen Daß neunde daß abschneiden Daß zehent daß hendtruckten Daß ailfft daß sein die hengen Daß zwelfft daß sein sie winden etc.

[7 v] Also sein der hewe und der stuck sibentzehen Die wirstu gleich nacheinander vinden hiernach geschrieben und waß du darauß fechten solt etc.

Hlavní kusy (*Haubtstücke*)

*Pět seků se nauč
z pravé ruky. Ubrání-li se jim,
pak, myslíme si,
se v umění rádi poučíme.*

Pamatuj, to je pět zaručených seků. Kdo je se správným uměním beze škody dokáže překazit, ten bude chválen od ostatních mistrů a je oprávněné, že by ve svém umění měl být lépe zaplacen než jiný. A jak máš tyto sekat se třemi kusy,¹⁸ to vše najdeš dále popsáno etc.

*Vzteklý sek, Kružmý, Příčný
má Šilhavý s Temenním,
Blázen, odvrát,
Následování, nadběhni, Odklonění,
přestříděj, cukni,
pronikni, odřízni, tlač na ruce,
pověš, přetoč s Odkrytími,
udeř znale, švihni, bodni se strčením*

Pamatuj, zde ti budou jmenovány správné hlavní kusy umění meče, jak se nazývají, každý se svým jménem, pročez se to budeš moci tím lépe dozvědět a porozumět tomu.

Pamatuj, nejprve těch pět seků. První se nazývá Vztekly sek (*Zornhaw*), druhý Kružmý sek (*Krumphaw*), třetí Příčný sek (*Zwerhaw*), čtvrtý Šilhavý sek (*Schilhaw*), pátý Temenní sek (*Schaittlerhaw*).

Nuže teď pamatuj dále ty kusy. První jsou čtyři Střehy (*Huten*), další čtyři Odvrácení (*Versetzen*), třetí Následování (*Nachreissen*), čtvrté Nadběhnutí (*Überlauffen*), páté Odklonění (*Absetzen*), šesté Přestřídání (*Durchwechseln*), sedmé Cuknutí (*Zucken*), osmé Proniknutí (*Durchlauffen*), deváté Odříznutí (*Abschneiden*), desáté Tlačení rukou (*Hendtrucken*), jedenáctá jsou Pověšení (*Hengen*), dvanáctá jsou Přetočení (*Winden*) etc.¹⁹

Takže je těch seků a těch kusů sedmnáct. Následně najdeš popsán jeden po druhém a co máš z každého šermovat etc.

¹⁸ Zde jde zřejmě o písáckou chybu. Petr z Gdaňska na stejném místě uvádí „s jejich kusy“ (*mit iren stucken*).

¹⁹ U každé významnější techniky bude níže pro přehlednost uvedeno, pod jakým názvem ji lze najít v Myschwerkových překladech, pokud se v překladu neshodujeme.

Hie heben sich an die kunst deß langen
swertz Zum ersten der zornhawe etc.

*Wer dir über hewet
Zorn haw ort dem drewet
Wirt erß gewor
Nym oben ab on for*

[Glosa]

Item wisse daß der zornhawe [8 r] mit dem ortt bricht all öberhaw und ist doch nit me dann ein schlechter pawern schlack Und den treibe also wann er von der rechten seitten oben zu dem kopf hawet So hawe von deiner rechten seitten auch von oben mit Im zörnigklichen gleich on alle versatzung oben auf sein swert und laß Im den ortt gerichtß fürsich einschlessen zu dem gesichte oder der prust Wirt er dann deß orttes gewar und versetzt mit sterck So reiß mit deinem swertt übersich auf an seinß swertz klingen oben ab von seinem swertt und hawe Im zu der andern seitten an seineß swertz klingen wider ein zu dem kopffe Daß heist oben ab genommen etc.

Vzteklý sek (Zornhaw)

Zde se počíná umění dlouhého meče. Jako první Vztekly sek (Zornhaw) etc.

*Kdož ti seká shora,
hrot Vztekého seku jej ohrozí.
Ubrání-li se tomu,
vyklouzni nahoře bez nebezpečí.*

Nuže věz, že Vztekly sek (Zornhaw) zkazí hrotem všechny horní seky. A přece není ničím víc než špatným rolnickým úderem. A zkus jej takto. Když ti on seká z pravé strany nahoře na hlavu, tak sekni vztekle s ním také ze své pravé strany shora rovnou, bez jakéhokoliv odvracení, nahoru na jeho meč. A nechej mu hrot správně před sebe vystrčený na obličej nebo na hrud'. Ubrání-li se pak tomu hrotu a odstraní silnou (část), tak trhni svým mečem nad sebe na čepeli jeho meče vrchem z jeho meče a sekni mu na druhou stranu na čepeli jeho meče opět na hlavu. To se nazývá horní Vyklouznutí (Abgenommen)²⁰ etc.

²⁰ U Myszwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „vrchní odebrání“.

Aus Codex Speyer:

Item wan du dem zorn hauw machen wilt,
so magstu mit der rechten hantt schlagen
und mit der lincken hantt hinden woll uff yn
und dar noch mit der verkerten hant
machen den ortt unten herab und durch
gang.

Item du magst auch Im ab nemen nyt
weiter ubersich uff reissen mit dinem
schwertt dan biß an sinen ortt, Indes schlag
yn wider yn zu dem kopff.

Item eyn bruch wider daz abnemen, wan
er dir oben ab nympt und hauwt dir zu dem
kopff uff diner rechten siden, so wind din
schwertt mit der kurtzen schniden ein
wenig uff daz sin unnd (14v) schlag indes
mit der langen schniden zu dem kopff.

Item eyn ander bruch. Indes so er ab
nympt so dritt besitz uß dem schlag und
arbeytt im zue nechsten bloß mit dem
hauwe.

Item wan du mit der verkerten hant uß
dem zorn hauw geschlagen hast und er
ferrt uff und versetz dir so far also mit diner
verkerten hant uff sinen rechten siden an
sinen buch durch und wind im den rechten
elbogen uber sin und din schwertt und halt
vast, so hastu In beschlossen oder ruck mit
diner [durchgestrichen: lincken] rechten
siden uff din lincke und reiß starck
hyndersich, so nymbstu Im daz schwertt
und din ort gat im zu dem gesicht.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu (ve fechtbuchu
mistra Lva se tyto pasáže nevyskytují, doplnil jsem je
pro větší přehled):

Nuže, když chceš dělat Vztekly sek (*Zornhaw*), tak
můžeš udeřit pravou rukou a levou rukou mu řádně
zabraňovat. A z toho pak s obrácenou rukou učinit
hrotu průchod spodem dolů a skrz.

Nuže, nemusíš také svým mečem ve Vyklouznutí
(*Abnehmen*) pokračovat dále nad sebe nahoru až na
jeho hrot. Udeř jej Vtom opět do hlavy.

Zase jedno překažení (určené) proti Vyklouznutí
(*Abnehmen*). Když ti nahoře vyklouzne a seká ti na
hlavu na tvé pravé straně, tak přetoč svůj meč
krátkým ostřím trošičku na ten jeho a udeř Vtom
dlouhým ostřím do hlavy.

Nuže další překažení. Jakmile on vyklouzne, tak
Vtom ukroč stranou z toho úderu a pracuj mu tím
sekem do nejbližšího odkrytí.

Nuže, když jsi s obrácenou rukou ze Vzteklého seku
(*Zornhaw*) udeřil a on vyrazil po tom a odvrátil ti, tak
vyraž taky svou obrácenou rukou na jeho pravou
stranu skrz na jeho břicho a přetoč²¹ mu pravý loket
přes jeho a svůj meč a drž pevně. Tak jsi jej uzamkl.
Nebo uхни svou levou pravou stranou na svou levou a
trhni silně za sebe. Tak mu vezmeš meč a tvůj hrot
mu půjde na obličej.²²

²¹ V tomto místě by se sloveso winden dalo překládat
též jako „obtoč“.

²² Tato pasáž zjevně navazuje na první pasáž na této
stránce.

[8 v] Biß stercker wider
wind Stich sicht erß so nym eß nider
[Glosa]

Daß ist wann du mit Im zörnigklichen ein
hewest helt er dann starck wider mit dem
swert Wiltu dann nit oben abnemen So piß
wider starck und far auf mit den armen zu
deiner rechten seitten und wind die kurtz
sneid an seinem swert und stich In oben
ein zu dem gesichte Wirt er deß stichs
gewar und fert auff und versetzt So pleib
du also steen In dem winden und setze Im
den ortt unden an etc.

Aus Codex Speyer:

Item so du also uff din rechten siten
gewinden hast und er hatt den stich
versetz, so wind eyn wenig wider uff din
lincke und setz im den ortt auch
[durchgestrichen: an] herab In die brust,
versetz er dan den ortt so zuck din schwert
an dich und schlag Im wider zu dem kopff,
versetz er dan, so nymb oben ab oder
ander arbeit nym dir daruß.

Item wan du oben ab genumen hast und
er hat dir also versetz zu dem andern mall
und sticht mit dir, so far woll uff mit den
armen und wind im die kurtz schnid in die
schwech siner klingen und stich im zu dem
gesicht oder wind uff din rechte siten an
siner klingen in die schwech und stich im
aber zu dem gesicht, auch magstu beyde
winden uß eyinander machen und mit dem
ortt stossen.

*Bud' silnější proti,
přetoč, bodni. Spatří-li to, tak to vezmi níže.*

To je, když s ním rozvztekleň sekaš, drží-li pak silně
proti tomu mečem. Nechceš-li pak nahoře
vyklouznout, tak buď proti tomu silný a vyraž rukama
nahoru na svoji pravou stranu a přetoč krátké ostří na
jeho meč a bodni jej nahoře na obličej. Ubrání-li se
tomu bodu a vyrazí nahoru a odvrátí, tak zůstaň také
stát v Přetočení a přilož mu hrot dolů etc.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Nuže, takže jsi takto na svoji pravou stranu přetočil a
on ten bod odvrátil. Tak přetoč opět trošičku na svoji
levou a vlož mu hrot také **př** dolů na hrud'. Odvrátí-li
pak ten hrot, tak cukni svým mečem na sebe a udeř jej
opět na hlavu. Odvrátí-li pak, tak nahoře vyklouzni
nebo z toho přejdi k jiné práci.

Nuže, když jsi nahoře vyklouzl a on ti takto poznovu
odvrátil a bodá s tebou, tak vyraž řádně nahoru
pažemi a přetoč mu krátké ostří na slabou (část) jeho
čepeli a bodni jej na obličej. Nebo přetoč na svou
pravou stranu na jeho čepeli na slabou (část) a bodni
jej opět na obličej. Také můžeš obě Přetočení jedno
z druhého provádět a vstrkávat hrot.

[9 r] *Daß eben merck*
Haw stich leger waich oder hertt
Indeß vor und nach
Und hüt dem krieg sei nit gach

[Glosa]

Daß ist ein lere Wann er dir mit einem haw oder mit einem stiche an dein swert pint So soltu dir mit dem krieg daß ist mit den winden nicht zu gach lassen sein Du merckest dann vor gar eben wann sein swert an daß ander glitzet oder Im pant waich oder [should be: ob er] Im pant waich oder hert ist und also balde du daß enpfindest So winde Indeß und arbeit mit dem krief nach der waich und nach der herte zu der nechsten plösse und waß heist daß [9 v] vor und daß nach daß pistu vor gelert worden etc.

Weß der krieg oben rempt
Niden wirt er beschempt

[Glosa]

Wisse daß die winden und die arbeit daraus mit dem ort zu den vier plössen Dasselb heist der krieg den treibe also wenn du Im mit dem zornhaw ein hewest alsobald er dann versetzt so far auff mit den armen und wind Im den ort an seinem swert oben ein zu der öbern plösse seiner lincken seitten Setzt er dann den obern stich ab so beleib also steen mit dem winden und lasse den [10 r] ort unntersich nider sincken zu der unntern plösse ober seiner lincken seitten Volget er dann mit der versatzung deinem swert nach So suche mit deinem ort die unntern plösse seiner rechten seitten Volget der dann fürpaß mit der versatzung so far auff mit dem swert auff die lincken seitten und heng Im den ort oben ein zu der obern plösse seiner rechten seitten und also wirt er mit dem krieg unnten und oben beschempt Ist daß du In recht treibest etc.

Válčení (*Krieg*)

Právě tak pamatuj:

Sek, bod, postavení, měkký nebo tvrdý,

Vtom, před a po.

A střež se, ať tvé válčení není překotné.

To je ponaučení, když ti sekem nebo bodem na meč naváže, tak bys neměl dopustit ve svém Válčení (*Krieg*), to je v Přetočeních (*Winden*), přílišnou překotnost. Pamatuj pak na „před“. Právě když jeho meč o ten druhý křísne nebo je v navázání měkký nebo pevný, tak jakmile to zjistíš, tak Vtom přetoč a pracuj s Válčením (*Krieg*) na tom měkkém nebo na tom tvrdém do nejbližšího odkrytí. A to se nazývá před a po, jak ses dříve naučil etc.

Kdož míří ve válčení nahoru,
ten bude dole zahanben.

Věz, že Přetočení (*Winden*) a práce hrotem z nich na čtyři odkrytí, to celé se jmenuje Válčení (*Krieg*). To zkus takto. Když na něj sekneš Vzteklym sekem (*Zornhaw*), jakmile poté odvrátí, tak vyraž rukama nahoru a přetoč mu hrot na jeho meči nahoře do horního odkrytí jeho levé strany. Odkloní-li²³ pak ten horní bod, tak zůstaň také stát s tím Přetočením (*Winden*) a nech hrot níže pod sebe klesnout do dolního odkrytí opět²⁴ na jeho levou stranu. Následuje-li poté s odvrácením tvůj meč, tak hledej svým hrotem dolní odkrytí jeho pravé strany. Následuje-li poté dále s odvrácením, tak vyraž mečem nahoru na levé straně a pověš mu hrot nahoře do horního odkrytí jeho pravé strany. A tak bude válčením dole i nahoře zahanben, je-li to tak, že to zkusíš správně etc.

²³ Jedná se o techniku Odklonění (*Absetzen*), která je popsána dále. V podstatě jde o bod na soupeře, kterým je zároveň odkláněn jeho vlastní hrot stranou.

²⁴ Zjevně nesprávné *ober* jsem zde podle Petra z Gdańska opravil na *aber*, které ve staré němčině znamená „opět“.

*In allen winden
hew stich snid lern finden
Auch soltu mit prüfen
hew stich oder schnid
[10 v] In allen treffen
Den maistern wiltu sie effen
[Glosa]*

Wisse daß du mit allen winden am swertt gantz ferttig solt sein Wann ein yedes winden hat besunder drew stuck Daß ist ein haw ein stich und ein snidt Und wann du windest am swert So soltu gar eben prüfen unde mercken daß du die stucke nicht ungerecht treibest die In die winden gehörn Also daß du nicht hawest wann du stechen solt und nicht sneidest wann du hawen solt und auch nit stichest wann du sneiden solt und also soltu daß gerecht stuck albeg vinden daß mit recht gehört zutreiben In allen treffen [11 r] und an winden deß swertz wiltu anderß die meister effen und teuschen die sich wider dich setzen und wie vil winden am swert sein und wie du die treiben solt Daß vindestu Im letzten stuck deß zettels daß do sprichet wer wol henget etc.

Aus Codex Speyer:

Item wan du machen wilt eyn haw und ein stich und eyn schnidt, So thun Im also: haw kuenlich yn von diner rechten siten den zorn haw, Indes wind im den ortt eyn uff sin lincke siten und stich im zu dem gesicht (17r) siner lincken, Indes drit mit dinem lincken fus uff sin rechten und schnidt in mit der langen schniden uber sin beyde arm.

*Ve všech Přetočeních
se nauč hledat sek, bod, řez.
Těž bys měl vyzkoušet
sek, bod nebo řez
ve všech střetnutích,
chceš-li mistry oklamat.*

Věz, že bys měl být vcelku pohotový ve všech Přetočeních (*Winden*). Neboť každé jedno Přetočení (*Winden*) má právě tři kusy, to je jeden sek, jeden bod a jeden řez. A když přetáčíš na meči, tak bys měl zrovna tak vyzkoušet a pamatovat si, že bys neměl zkoušet nesprávně ty kusy, jež k Přetočením (*Winden*) náleží. Tedy že nesekáš, když bys měl bodat, a neřežeš když bys měl sekát a také nebodáš, když bys měl řezat. A takto bys měl správný kus, který ke každému Přetočení (*Winden*) správně náleží, zkusit v každém střetnutí a na Přetočení (*Winden*) meče, chceš-li oklamat a ošálit jiné mistry, kteří se proti tobě postaví. A kolik je Přetočení (*Winden*) na meči a jak je máš zkoušet, to najdeš v posledním kusu říkačky, jenž takto praví: „Kdož řádně pověsí ...“ etc.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Nuže, když chceš dělat sek a bod a řez, učiň mu takto. Sekni jej srdnatě z pravé strany Vzteklym sekem (*Zornhaw*). Vtom mu přetoč hrot na jeho levou stranu a bodni mu na obličej jeho levé (strany). Vtom pokroč svojí levou nohou na jeho pravou (stranu) a řízni jej dlouhým ostřím přes obě jeho paže.

*Vier plosse wißß
So schlechstu gar gewiß
On alle vor
On zweifel wie er gebor*

[Glosa]

Das ist wann du mit dem zu vechten zu dem mann komest wiltu dann gewiss fechten So soltu Im mit namen zu dem swert nit hawen wann du solt remen der vier plosse [11 v] daß ist die rechten seitten die andern die lincke oberhalb der gürttel deß mannes Die andern zwo plösse daß ist die lincke und die rechten seitten niderhalb der gürttel Derselbigen plösse ným dir eine und hawe den künlichen zu und acht nicht waß er gegen dir vichtet Versetzt er dann so arbeit In der versatzung bald zu der negsten plösse Also wartt auß deß leibs und nit deß swertß etc.

Aus Codex Speyer:

Item du solt wissen welche ploß der man gegen dir entplost, der selben ploß reme kunlichen an var mit yn schissen des langen ortz und mit noch riessen und mit winden am schwertt (17v) und auch sinis (?) mit [durchgestrichen: namen] allen gefertenn und acht nicht wie er mit sinen gefertem gegen dir gebare, so schlechstu In gewißß.

Odkrytí (Plossen)

*Čtvero odkrytí znej.
Tak udeříš v skutku poučeně
bez veškerého nebezpečí,
bez pochybnosti, jak si on počíná.*

To je, když s přišermováním k muži přicházíš, chceš-li poté poučeně šermovat, tak bys mu zejména neměl sekát na meč, nýbrž bys měl mířit na čtyři odkrytí. Ta jsou (jedno) na pravé straně a druhé na levé straně nad mužovým opaskem. Ty druhá dvě odkrytí, ta jsou na levé a pravé straně pod opaskem. Tato odkrytí ber a na ně směle sekej a nevíš si ničeho, čím proti tobě šermuje. Odvrátí-li pak, tak pracuj v tom odvrácení rychle do nejbližšího odkrytí. Takže číhej na tělo, nikoliv na meč etc.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Nuže měl bys vědět, které odkrytí muž proti tobě odkryl. Na toto odkrytí směle zamiř bez nebezpečí vystrčením dlouhého hrotu a Následováním (*Nachreissen*) a Přetočením (*Winden*) na meči a také ~~jménovitě~~ všemi technikami a nedělej si nic z toho, jak on svými technikami proti tobě působí. Tak jej poučeně udeříš.

Wiltu rechen dich
Vier plösse prechen maisterlich
Oben duplir
Untten recht mutir
Ich sag [damaged, should be 'dich fur war']
[12 r] kein man schützet sich on for
hastu vernomme
zu slag mag er klein kommen

[Glosa]

Daß ist wann dir einer ernstlichen ein
hewet wiltu dich dann an Im rechen die
plösß mit künstigkeit prechen daß er sich
on seinen danck slagen muß lassen So
treib die dupliren gegen der sterck des
swertß und daß mutiren gegen der sweche
So sage ich dir für war daß er sich vor
slegen nit gehüten kan und mag davoe zu
schlegen nit kommen etc.

Item daß dupliren treib also wann er dir
oben zu hawet von seiner rechten achseln
So hawe auch von [12 v] deiner rechten
mit Im gleich starck oben ein zu dem
kopffe Versetzt er den hawe mit sterck so
far auf bald mit den armen und stoß mit
deiner lincken hant deinen knauff unnter
deinen rechten arm unde slag In mit der
langen schneiden auß gecreutzten armen
hintter seiner swertz klingen auf sein kopff
etc.

Item oder hastu Im von deiner lincken
seitten mit der langen schneiden an sein
swert gepunden so far bald auf mit den
armen und pleibe also steen am swert und
slag In hintter seinß swertz klingen mit der
kurtzen schneiden auf den kopff

[13 r] Item daß mutiren treibe also wenn
du Im von deiner rechten achseln oben
starck ein hewest Versetzt er und ist waich
Im swert So winde auf dein lincke seitten
die kurtz sneiden an sein swert und var wol
auf mit den armen und heng Im den ort
oben über sein swert und far damit den
armen und stich Im zu der andern plösse
etc.

Item oder hewestu Im von der lincken
seitten mit der langen sneiden an sein
swert So far auf mit den armen und belieb
mit derselbigen sneiden am swert zu der
unntern plösse Also magstu zwei stuck
treiben auß allen hewen darnach als du
enpfindest die swech und sterck deß
swertz etc.

Zdvojení (*Duplieren*) a Změnění (*Mutieren*)

Chceš-li se pomstít,
čtvero odkrytí mistrně překazit,
nahore zdvoj,
dole správně změň.
Říkám ti po pravdě,
žádný muž se nekryje bez nebezpečí.
Porozuměl-li jsi tomu,
může on k úderu málo přijít.

To je, když na tebe někdo vážně sekne, chceš-li se
pak na něm pomstít, odkrytí s dovedností překazit,
takže se musí nechat bezmyšlenkovitě udeřit, pak
zkus Zdvojení (*Duplieren*) proti silné (části) meče a
Změnění (*Mutieren*) proti slabé (části). Tak ti vpravdě
říkám, že se před úderu nemůže ochránit, a nemůže
z toho k úderu přijít etc.

Nuže, Zdvojení (*Duplieren*) zkus takto. Když tě
nahore seká od svého pravého ramene, tak sekni silně
spolu s ním také od svého pravého ramene nahore do
hlavy. Odvrátí-li ten sek silou, tak vyraž rychle
pažemi nahoru. A strč svojí levou rukou svou hlavici
pod svoji pravou paži a udeř jej dlouhým ostřím
z překřížených paží za čepelí jeho meče na hlavu etc.

Nuže, nebo navázal-li jsi mu ze své levé strany
dlouhým ostřím na jeho meč, tak vyraž rychle pažemi
nahoru. A zůstaň takto stát na meči a udeř jej za
čepelí jeho meče krátkým ostřím do hlavy.

Nuže, Změnění (*Mutieren*) zkus takto. Když mu
sekneš silně shora od svého pravého ramene,
odvrátí-li to a je poddajný v meči, tak přetoč na svoji
levou stranu krátkým ostřím na jeho meč a vyraž
řádně nahoru pažemi. A pověs mu hrot nahore přes
jeho meč a běž s tím pažemi a bodni mu na dolní
odkrytí etc.

Nuže, nebo sekneš-li mu ze své levé strany dlouhým
ostřím na jeho meč, tak vyraž nahoru pažemi a zůstaň
tímtéž ostřím na jeho meči do dolního odkrytí. Takto
můžeš zkusit ty dva kusy ze všech seků, jak najdeš
slabou a silnou (část) meče etc.

[13 v] *Krump auf behende*
Würff den ort auf die hende
Krump wer wol versetzt
Mit schritten vil hew letzet

[Glosa]

Wiß daß krump haw ist der vier
versetzen einß wider die vier hut wann
damit kriegt man den ochsen und auch
den eber / Und den untterhaw den trieb
also wann du mit dem zufechten zu Im
komst Steet er denn gegen dir und helt
sein swert vor dem kopff In der hut deß
ochsen auf seiner lincken seitten So setz
den lincken fuß für und halt dein swert an
der rechten achseln yn der hut und auß
der hutt springe mit dem rechten fusse wol
auff die rechten seitten und schlag In mit
der langen sneiden auß [14 r] gecreutzten
armen über sein hende etc.

Item den krump haw soltu auch treiben
auß der schranckhut von baiden seitten
und In die hut schick dich also wann du mit
dem zufechten zum man kompst so setz
den lincken fuß vor und halt dein swert mit
dem ort neben deiner rechten seitten auf
der erden daß die lang sneiden am swertt
oben gewant sei Und gib dich also ploß mit
der lincken seitten Hewet er dir dann zu
der plösse oben ein so spring auß dem
hawe mit dem rechten fusse wol auf die
rechten seitten gegen Im und stoß mit der
lincken hant den knopff deineß swerteß
untter deinen rechten arm und slag In mit
gecreutzigten henden auß der langen
sneiden mit dem ort auf sein hende etc.

[14 v] Item also schick dich mit der
schranckhut zu deiner lincken seitten wann
du mit dem zu vechten zum mann kompst
So setze den rechten fuß für und halt dein
swert mit dem ort neben deiner lincken
seitten auf der erden mit gecreutzigten
henden daß die kurtz sneiden am swertt
oben sein und gib dich mit der rechten
seitten ploß Hewet er dich dann zu der
plösse so schreit mit dem lincken fuß wol
auß dem haw auf dein lincke seitten und
schlag In mit dem schritt mit der kurtzen
schneiden über sein hende etc.

Aus Codex Speyer:

... daß ist wie du krumpt solt hauwen zu den henden,
daß stuck tribe also: wan er dir von diner
rechten siten mit dem ober hauw oder unter
hauw zu hauwett, so spring uß dem hauw
mit dem rechten fus gegen ym woll uff sin
lincke siten und schlag in mit uß
gestreckten armen mit dem uff sin hende ...

Kružmý sek (*Krumphaw*)

Kružmo zručně

mrskni hrot na ruce.

Kružmým kdož dobře odvrací,
s kroky mnoho seků zkazí.

Věz, že Kružmý sek (*Krumphaw*)²⁵ je jedno ze čtyř
Odvrácení (*Versetzen*) proti čtyřem Střehům (*Huten*),
neboť se jím válčí proti Volovi (*Ochß*) a také proti
hornímu a spodnímu seku. Zkus jej takto. Když
k němu s přišermováním přicházíš, stojí-li pak proti
tobě a drží svůj meč před hlavou ve střehu Vola
(*Ochß*) na svojí levé straně, tak postav levou nohu
dopředu a drž svůj meč při pravém rameni ve střehu.
A ze střehu skoč pravou nohou řádně na pravou
stranu a udeř jej dlouhým ostřím z překřížených paží
přes jeho ruce etc.

Nuže Kružmý sek (*Krumphaw*) bys měl také zkusit ze
střehu Šraňků (*Schranckhut*)²⁶ z obou stran. A do toho
střehu se hotov takto. Když k muži s přišermováním
přicházíš, tak postav levou nohu vpřed a drž svůj meč
hrotem vedle své pravé strany na zemi, takže dlouhé
ostří na meči je otočeno vzhůru. A dej si takto odkrytí
svou levou stranu. Sekne-li ti pak na to odkrytí, tak
skoč z toho seku pravou nohou řádně na pravou
stranu proti němu a strč levou rukou hlavici svého
meče pod svoji pravou paži a udeř jej se zkříženými
rukama z dlouhého ostří hrotem na jeho ruce etc.

Nuže takto se hotov se střehem Šraňků (*Schranckhut*)
na svoji levou stranu. Když k muži s přišermováním
přicházíš, tak postav pravou nohu vpřed a drž svůj
meč hrotem vedle své levé strany na zemi, takže
krátké ostří na meči je nahoře. A dej si takto odkrytí
pravou stranu. Sekne-li ti pak na to odkrytí, tak
pokroč levou nohou řádně z toho seku na svou levou
stranu a udeř jej s tím krokem krátkým ostřím přes
jeho ruce etc.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

To je, jak máš seknout Kružmý na ruce. Ten kus zkus
takto. Když ti on ze tvé pravé²⁷ strany sekne horní
nebo spodní sek, tak skoč z toho seku pravou nohou
řádne proti němu na jeho levou stranu a udeř jej tím
se zvednutými pažemi na jeho ruce.

²⁵ U Myszwerka najde čtenář tuto techniku pod
názvem „Křivý sek“.

²⁶ U Myszwerka najde čtenář tento střeh pod názvem
„Závora“.

²⁷ Skutečně je tu psáno „ze tvé pravé strany“, i když
to podle mého názoru neodpovídá popisu Kružmého
seku prováděného ze střehu Šraňků. Nicméně v tomto
případě asi nejde o písarskou chybu, neboť totéž
nacházíme u Ringecka.

*Haw krump zu den flechen
Den maistern wiltu sie swechen
Wann eß glitzend oben
So stand ab daß wil ich loben*

[15 r] [Glosa]

Merck daß stucke soltu treiben gegen den maistern auß dem pand deß swetzn und daß mercke also wann du mit dem zufechten zu Im kommest so leg dein swert zu deiner rechten seitten In die schranckhut oder halt eß auf deiner rechten achseln Hewet er dir dann oben zu der plösse so haw starck mit gecretzten armen mit der langen sneiden gegen seinem haw und alsbald die swert zusammen glitzen so wind Indeß mit dem swert gegen deiner lincken seitten und far auf mit den armen und stich Im zu der obern plösse Oder wiltu In nicht stechen so merck alsbald eß glitzet so hawe Im Indeß mit der kurtzen sneiden zu kopff und zu leibe etc.

[15 v] *Krump nicht kurtz haw
Durchwechsel damit schaw*

[Glosa]

Daß ist ein pruch wider die hut auß dem oxen Den treib also wann du mit dem zufechten zu dem mann geest Steet er dann In der hut und helt sein swert In seiner lincken seitten vor dem haubt So würff dein swert an dein rechte achseln und thue alß du Im mit dem krumphaw wöllest an sein swert pinden und haw kurtz und wechsel damit unde durch und scheuß Im den ort zu der andern seitten langk ein zu der plösse so muß er versetzen Damit kompstu zu slegen und zu ander arbait mit dem swert etc.

Aus Codex Speyer:

...auch magstu daz stuck machen
wen er dir von siner rechten achseln zu
hauwt eynen ober haw.

*Sekni Kružmý na plochu,
chceš-li mistry oslabit.
Když to nahoře křísne,
tak odstup. To chci pochválit.*

Pamatuj, tento kus bys měl zkoušet proti mistrům z navázání meče. A to si zapamatuj takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, tak polož svůj meč na svoji pravou stranu do střehu Šraňky (*Schranckhut*) nebo jej drž při svém pravém rameni. Sekne-li ti pak nahoře do odkrytí, tak sekni silně s překříženými pažemi dlouhým ostřím proti jeho seku a jakmile meče spolu křísnou, tak Vtom přetoč meč proti své levé straně a vyraž pažemi a bodni jej do horního odkrytí. Nebo nechceš-li jej bodnout, tak pamatuj, jakmile to křísne, tak jej Vtom sekni krátkým ostřím do hlavy a do těla etc.

Krátký sek (*Kurtz haw*)

*Kružmý nikoliv, krátký sekni.
Přestřídání s tím předved'.*

To je překažení (určené) proti střehu z Vola (*Ochß*). To zkus takto. Když k tomu muži s přišermováním jdeš, stojí-li pak ve střehu a drží svůj meč ke své levé straně před hlavou, tak nahod' svůj meč na své pravé rameno a dělej, jako by ses mu chtěl Kružmým sekem (*Krumphaw*) na meč navázat. A sekni krátce a Přestřidej (*Durchwechsel*) tím spodem a vystrč mu hrot na druhou stranu dlouze do odkrytí, takže on musí odvrátit. Tím přijdeš k úderům a k jiné práci mečem etc.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Také můžeš tento kus provést, když ti on sekne ze své pravé strany horní sek.

[16 r] *Krump wer dich yrret
Der edel krieg In verirret
Daß er nich weiß für wor
Wo er sei one vor*

[Glosa]

Merck wann du den krump haw treibest
So mustu dich albegem damit ploß geben
und dass vernyme also Wann du mit dem
krump haw von deiner rechten seitten ein
hewest oder an sein swert pindest Dieweil
pistu ploß mit der lincken seitten Ist er
dann also gescheid und wil dir vom swertt
zu der plösse hawen und wil dich mit
behendigkeir irre machen so beleib mit
deinem swert an dem seinen und volge
daran seinem hawe nach und wind Im den
ort Indes zu dem gesichte und arbat Im
fürpaß mit [16 v] mit dem krieg zu den
plössen So wirt er für war nicht wissen an
welchen enden er sich vor dir vor hewen
oder vor stichen schützen sol

Aus Codex Speyer:

Item ein bruch wider den krumpt hauw: so
du im den ortt unter sin schwertt in schuest
zu siner brust, druck er dan mit dem krumpt
hauw din schwertt unter sich zu der
[durchgestrichen: andern] erden, so wind
gegen siner rechten siten und far mit dem
arm woll uff uber dem hauptt und setz im
den ortt oben an sin brust, versetz er dir
daz, so pleib also stett mit dem gehultz vor
dem hauptt und arbeit behendeglich mit
dem ort von eyner plos zu der andern, daz
(21r) heist der krieg, do mit verirrest In
sogar daz er nit weiß, wo er sich hutten
soll.

*Kružmý kdož ti ruší,
ušlechtilé Válčení jej zmate,
takže vpravdě neví,
kde je bez nebezpečí.*

Pamatuj, že když zkoušíš Kružmý sek (*Krumphaw*),
tak si tím musíš pokaždé dát odkrytí. A tomu rozuměj
takto. Když Kružmým sekem (*Krumphaw*) ze své
pravé strany sekáš nebo se na meč navazuješ, tehdy
jsi odkrytý se svou levou stranou. Je-li pak tedy listivý
a chce ti z meče na to odkrytí seknout a chce ti se
zručností učinit škodu, tak zůstaň mečem na tom jeho
a pronásleduj z toho jeho sek a přetoč mu Vtom hrot
na obličej a pracuj mu dále Válčením (*Krieg*) do
odkrytí. Takže vpravdě nebude vědět, na kterých
cílech se má před tebou krýt před seky nebo před
body.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Nuže jedno překažení (určené) proti Kružmému seku
(*Krumphaw*). Takže ty mu vystrčíš hrot pod jeho
mečem na hrud'. Tlačí-li pak Kružmým sekem
(*Krumphaw*) tvůj meč pod sebe k ~~jnému~~ zemi, tak
přetoč proti jeho pravé straně a vyraž pažemi řádně
nad hlavu a přilož mu hrot nahoře k hrudi. Odvrátí-li
ti to, tak zůstaň takto stát se záštitou před hlavou a
pracuj zručně hrotem z jednoho odkrytí na druhé. To
se nazývá Válčení (*Krieg*). Tím ho tak zmateš, že
nebude vědět, kde se má ochránit.

*Zwer benymet
waß vom tag her kommet*
[Glosa]

Merck der zwer haw pricht die hut vom tag und alle haw die vom tag oben nider gehawen werden und die zwer die treib also Wann du mit dem zufechten zum man geest Steet er dann gegen dir und helt sein swert mit auff gerichtten armen übersich hoch über dein haubt In der hut und wart auf dich So merck wann du nahent zu Im kommest so setz den [17 r] lincken fuß für und halt dein swert mit der flech an deiner rechten achsel Dritt er dann zu dir und drewet dit zuslahen so kumm du vor und spring mit dem rechten fusse wol auf dein rechte seitten und Im sprung wende dein swert mit dem gehültze vor deinem haubt daß dein dawmen unden kommen und slag In mit der kurtzen sneiden zu der lincken seitten seinß kopffeß etc.

Item kompt er aber vor mit dem hawe ee dann du so spring mit dem rechten fusse mit der vorgeschrieben versatzung auß dem haw wol auff dein rechte seitten und slag In mit der zwer an die vorgeanntten stat etc.

[17 v] *Zwer mit der sterck
Dein arbeit damit vermerck*
[Glosa]

Merck daß ist wann du In mit der zwer zu hewest daß soltu ton mit sterck Versetzt er dann so far auff mit der sterck deineß swertz nach der swech seinß swertz Begreifstu den mit der sterck seiner swech So arbeit mit dem mutiren Im über sein swert zu der undern plosse oder oben zu dem halse Magstu dartzu nicht kommen so arbeit auß dem duplieren hintter seinem swert mit dem slag zu dem kopffe etc.

Ist er dir aber mit der versatzung zu starck daß du zu den stucken nit kommen magst So stoß mit dem gehultz sein swert hin weck und slag In mit der zwer zu der andern seitten Oder wil er dir ein lauffen So nym den schnit untter seinen armen etc.

Příčný sek (Zwerhaw)

*Příčný odeběře,
co Zhůry přijde.*

Pamatuj, Příčný sek (Zwerhaw) překazí střeh Zhůry (Vom Tag) a všechny seký, jež budou Zhůry (Vom Tag) shora dolů seknuty. A ten Příčný zkus takto. Když s přišermováním k tomu muži jdeš, stojí-li pak proti tobě ve střehu a drží svůj meč s pažemi zdviženými vysoko nad sebou nad tvou hlavou a vyčkává na tebe, tak pamatuj. Když k němu přicházíš blíž, tak postav levou nohu vpřed a drž svůj meč plochou při svém pravém rameni. Pokročí-li pak k tobě a hrozí tě udeřit, tak ty přijď „před“ (vor) a skoč pravou nohou řádně na svou pravou stranu. A ve skoku otoč svůj meč záštitou před hlavu, takže tvůj palec přijde dolů a udeř jej krátkým ostřím na levou stranu jeho hlavy etc.

Nuže přijde-li ale on s tím sekem dřív než ty, tak skoč pravou nohou s tím dřívě popsaným odvrácením z toho seku řádně na svou pravou stranu a udeř jej Příčným na to dřívě jmenované místo etc.

*Příčně silnou (části),
svou práci s tím prováděj.*

Pamatuj, to je, že když jej sekáš Příčným, měl bys tak činit silou. Odvrátí-li pak, tak vyraž nahoru silnou (části) svého meče na slabou (část) jeho meče. Zachytíš-li pak silnou (části) jeho slabou (část), tak mu pracuj Změněním (Mutieren) přes jeho meč na dolní odkrytí nebo nahoře na hlavu. Nemůžeš-li k tomu přistoupit, tak pracuj ze Zdvojení (Duplieren) za jeho čepelí úderem na hlavu etc.

Je-li ale na tebe s tím odvrácením příliš silný, takže nemůžeš přikročit k těmto kusům, tak odstrč záštitou jeho meč pryč a udeř jej Příčným na druhou stranu. Nebo chce-li se ti navězt²⁸, tak ber řez pod jeho paže etc.

²⁸ Sloveso *einlauffen* se překládá problematicky. Může znamenat vběhnout, vpadnout, ale též zaútočit. Nakonec jsem zvolil hovorový výraz „navážet se“ (do někoho), protože jsem přesvědčen, že nejde o nabíhání na soupeře z dlouhé vzdálenosti, ale spíše o zkrácení bojové vzdálenosti ze střední či krátké, kde došlo k navázání čepelí, na velmi krátkou. Ta umožňuje protivníka tísnit, dotírat na něj mečem přes jeho čepel, strhnout jeho ruce či zbraň svou hlavicí, šlápnout mu na břicho nebo přejít k zápasu.

Aus Codex Speyer:

I.

(21v) Item wan er ee kumpt mit dem ober hauw kumpt, so tritt mit dinen rechten fus uff sin lincken und schlag im zu mit der zwer hauw in sin sterck der klingen, so ist sin hauw versetz, Indes stos mit diner lincken hant den knoff uff din rechte siten neben sich uff, so schlechstu in an daz linck ore oder magst daz dupliren die wiell du Im in sin sterck gezwirgt hast oder ist er also starck daz du dar zu nit kumen magst, so stos im mit dem gehultz sin schwertt hin weck und schlag uff din rechten siten umb und such die andern ploß.

Item ein bruch wider den zwerch ober hauw. so du Im von diner rechten siten mit eynen ober haw an sin schwertt bindest, schlecht er mit der zwerch umb sich, so kum auch vor mit dem zwerch hauw unter sin schwertt an den hals.

II.

(22r) Item ein bruch wider ober und unter zwerch schleg. wan du eynen hast angebunden an sin schwertt mit eynen ober hauw und schlech umb die zwierch oben oder unten, so plieb mit dem gehultz vor dinem hauptt und verwind alweg din schwertt und stich im mit dem ortt zu der nesten ploß, so gat von beyden siten zuo.

Item wan dir eyner an bind mit eynem fryben ober hauw und hautt den unter zwierch hauw zu diner rechten siten, so bly also stan und leg im die kurtz schnid an den hals.

III.

Item nympt dich eyner by dem hals zu diner rechten siten, so loß din schwertt uß diner lincken hant und stos mit der rechten sin schwertt von dinem hals und schrit mit dinem lincken fus gegen siner rechten siten fur sin beide fus und far mit dinem lincken arm uber sin beide arm nohe by dem gehultz und fur in zu dem tantz oder stich im unten zwuschen sinem [korrigiert aus: dinem] beynen zu dem gemechtt.

Item wan du mit dem zwer hauw machen wilt uff siner lincken siten, so triff nicht und schlag behende uff sin rechte siten, schlecht er dan zu diner rechten, so schnid indes starck in sin hende in das glenck siner rechten hant, daß gar zu beiden zu.

Tři pasáže přeřaté ze Špýrského kodexu.²⁹

I.

Nuže, když přijde dřívě s horním sekem, tak pokroč svojí pravou nohou na jeho levou stranu a udeř mu Příčným sekem (*Zwerhaw*) do silné (části) jeho čepele. Tak je jeho sek odvrácen. Vtom strč svou levou rukou hlavici na svou pravou stranu vedle sebe. Tak jej udeříš na levé ucho. Nebo můžeš (zkusit) Zdvojení (*Duplieren*) ve chvíli, kdys jej na jeho silné (části) příčně vzal. Nebo, je-li tak silný, že se k tomu nemůžeš dostat, tak mu odvrát zástítoiu jeho meč pryč a udeř na své pravé straně dokola a hledej další odkrytí.

Nuže jedno překažení (určené) proti Příčnému hornímu seku. Tedy ty se mu navážeš na meč horním sekem ze své pravé strany. Udeří-li Příčným sekem (*Zwerhaw*) kolem sebe, tak přijď „před“ také s Příčným sekem (*Zwerhaw*) pod jeho mečem na krk.

II.

Nuže jedno překažení (určené) proti hornímu a spodnímu Příčnému úderu. Když ses někomu navázal na jeho meč horním sekem a (on)³⁰ seká Příčný dokola nahoru nebo dolů, tak zůstaň zástítoiu před svou hlavou. A přetoč pokaždé svůj meč a bodni jej hrotem do nejbližšího odkrytí. Tak to dojde z obou stran.

Nuže když ti jeden naváže volným horním sekem a seká spodní Příčný sek (*Zwerhaw*) na tvoji pravou stranu, tak zůstaň takto stát a polož mu krátké ostří na krk.

III.

Nuže bere-li tě jeden přes krk na tvé pravé straně, tak uvolni svůj meč ze své levé ruky a pravou odstrč jeho meč ze svého krku. A pokroč levou nohou proti jeho pravé straně před obě jeho nohy a běž svou levou rukou přes obě jeho paže blízko u zástity. A uveď jej do tance nebo jej bodni dole mezi jeho³¹ nohama do koulí.

Nuže, když chceš provádět Příčný sek na jeho levou stranu, tak netref a udeř zručně na jeho pravou stranu. Udeří-li pak na tvoji pravou, tak Vtom řízni silně do jeho rukou, do kloubu jeho pravé ruky. To rovněž na obě (strany).

²⁹ Tyto tři pasáže byly sice v originále vloženy jednotlivě do předchozího textu Lvova, ale protože podle mého názoru na sebe navazují, zařadil jsem je za sebe.

³⁰ Chybějící slovo „on“ a tím pádem časování slovesa „sekat“ do 3. os. jednotného čísla dovozuji v této větě jen z logiky věci, jisté to rozhodně není.

³¹ Zde podle transkripce opravil písař původní *dinem* (svýma) na *sinem* (jeho).

Zwer zu dem pflug
Zu dem oxsen hart gefug
Waß sich wol zweret
Mit sprungen dem haubt gefere

[Glosa]

Merck du hast vor gehöret wie daß der ochß und der pflug sein genant zwei leger oder zwei hütten So sein sie hie geheissen vier plösse Der ochß daß seint die [18 v] obern zwu plösse die recht und die lincke seitten an dem haubt So ist der pflug die unttern zwu plösse auch die recht und die lincke seitten niderhalb der gürttel deß manß und die plössen soltu mit den zwer slegen In einem zufechten alle vier versuchen etc.

Hie merck die zwer slege zu den vier plössen etc.

Item wann du mit dem zu vechten zu Im kommest Steet er dann gegen dir In der hut vom tag so spring mit dem rechten fusse gegen Im wol auf dein rechte seitten und slag In mit der zwer auß gantzer [19 r] kunst oben zu dem oxsen seiner lincken seitten Versetzt er denn Slag In bald untten zu dem pflug seiner rechten seitten und treib dann fürpaß die zwersleg behendiglichen albeg einen zu dem oxsen Den andern zu dem pfluge creutzweiß von einer seitten zu der andern zu kopff und zu leibe etc.

Item Auch soltu gedencken daß du mit einem yeden zwerslag alle wegweit solt außspringen auf ein seitten So magstu In wol damit zu dem haubt treffen und wartt daß du die weil oben vor dem haubt mit dem gehültz wol bedach seist etc.

Příčným do Pluhu,
do Vola tvrdě, šikovně.
Což se řádně přičí,
se skokem hlavu ohrozí.

Pamatuj, dříve jsi slyšel, že Vůl (*Ochß*) a Pluh (*Pflug*) jsou jmenovaná dvě postavení nebo dva StřeHy (*Hütten*). Takto jsou zde pojmenována čtyři odkrytí. Vůl (*Ochß*), to jsou ta dvě horní odkrytí pravé a levé strany na hlavě. Tak je Pluh (*Pflug*) dvěma spodními odkrytími také pravé a levé strany níže pod mužovým opaskem. A na ta odkrytí bys měl Příčným udeřit, v přišermování všechna čtyři vyhledávat etc.

Zde pamatuj, že Příčným udeří na čtyři odkrytí etc.

Nuže, když k němu s přišermováním přicházíš, stojí-li pak proti tobě ve střehu Zhůry (*Vom Tag*), tak skoč pravou nohou proti němu řádně na svou pravou stranu a udeř jej Příčným z celého umění nahoře do Vola (*Ochß*) jeho levé strany. Odvrátí-li, pak jej udeř rychle dole do Pluhu (*Pflug*) jeho pravé strany. A zkus pak dále Příčným úder zručně vždy jeden do Vola (*Ochß*), další do Pluhu (*Pflug*) křížem z jedné strany na druhou na hlavu a na tělo etc.

Nuže, měl bys také pomyslet, že s každým jedním Příčným úderem bys měl skočit celou cestu daleko na stranu. Tak jej tím můžeš řádně trefit do hlavy a očekávat, že jsi takto nahoře před hlavou řádně zakrytý záštitou etc.

[19 v] *Feler werer füret*
Von unden nach wunsch rüret
[Glosa]

Merck der feler ist ein stuck damit die
fechter geplent werden und nach wunsch
gerüret und geslagen die da gern
versetzen und die da hawen zu dem swert
und nicht zu den plössen des leibß

Item den feler treib also wann du mit dem
zufechten zu Im kompst So haw die
untterhewe von beiden seitten kompstu
dann an In mit einem untterhaw von deiner
rechten seitten So scheuß den ort damit
lanck ein zu der prust so muß er versetzen
so spring bald mit dem lincken fuß auf sein
rechten [20 r] seitten und tue alß du In mit
der zwer dartzu slahen wöllest und
vertzuck den haw und slag bald wider umb
zu der lincken seitten oder kompstu vor der
lincken seitten mit dem untter haw an Ine
So scheuß Im den ort aber lanck ein und
treib dass geferte alß voran zum nechsten
geschrieben stet etc.

Zmýlení (*Feler*)

Zmýlení kdož provádí,
zespoda dle přání zasahuje.

Pamatuj, Zmýlení (*Feler*)³² je kus, kterým budou
oslepeni a podle přání zasaženi a udeřeni ti šermíři,
kteří rádi odvracejí, a ti, jež sekají na meč a ne na
odkrytí těla.

Nuže, Zmýlení (*Feler*) zkus takto. Když k němu
s přišermováním přicházíš, tak sekej spodní seky
z obou stran. Přijdeš-li pak na něj spodním sekem ze
své pravé strany, tak s tím vystrč hrot dlouze na hrud',
takže musí odvrátit. Takto skoč rychle levou nohou
na jeho pravou stranu a učiň, jako bys jej z toho chtěl
Příčným praštit. A ucukni tím sekem a udeř rychle
znovu dokola na levou stranu. Nebo přijdeš-li na něj
se spodním sekem z levé strany, tak mu opět dlouze
vystrč hrot a zkus tu techniku, jak předtím nejbliže
popsána stojí etc.

³² U Myszwerka najde čtenář tuto techniku pod
názvem „Matení“, její popis z pera Petra z Gdańska je
však dosti odlišný.

*Verkerer zwinget
Durchlauffen auch mit ringet
Den elenpogen
nym gewiß Spring Im yn die wege*
[Glosa]

Mercke den verkerern soltu vertackt
darpringen In dem zuechten wann [20 v]
damit zwingstu den man daß du Im magst
durchlauffen und recht gefassen mit ringen
etc.

Item den verkerern treibe also wann du
mit dem zuechten die helfft zu dem
gegangen pist und gee fürpaß die andern
helfft zu Im ye und ye mit dem lincken
fusse vor und hawe von der rechten seitten
nach jeden zu dritt einem freien
unterhawe dem lincken fuß nach und mit
dem hawe so verkere und wentt die langen
sneid am swertt albeg übersich und
alsbald du Im damit an sein swert pindest
So heng Im den ort Indeß oben ein und
stich Im zu dem gesichte Versetzt er den
stich und fert hoch auff mit den armen So
lauff Im durch Oder [21 r] beleibt er mit der
versatzung nider mit den henden So
begreiff mit der lincken hant seinen rechten
elenpogen und halt vest und spring mit
dem lincken fuß für seinen rechten und
stoß In also darüber

Item und wenn du durchlauffen solt daß
vindestu hernachgeschrieben In dem stuck
daß do sprichet Durch lauf laß hangen mit
dem knauff wiltu rangen etc.

Obrácený (Verkerer)

*Obrácený si vynutí
Proniknutí, taktěž se zápasem.
Loket
ber poučeně. Skoč mu do pohybu.*³³

Pamatuj. Obrácený (*Verkerer*) bys měl nápadně
přinést v přišermování, neboť jím může přinutíš, že
mu můžeš proniknout³⁴ a správně jej popadnout
zápasením etc.

Nuže, Obrácený (*Verkerer*) zkus takto. Když jsi
k němu s přišermováním přišel na polovinu a jdeš
dále druhou polovinu k němu dál a dál s levou nohou
vpředu a sekáš z pravé strany po každém přikročení
jeden volný spodní sek, levou nohou po a s tím
sekem, tak obrať a otoč dlouhé ostří na meči vždy nad
sebe. A jakmile mu tím na meč navážeš, tak mu Vtom
pověš³⁵ hrot nahoru a bodni mu na obličej. Odvrátí-li
ten bod a vyrazí pažemi vysoko nahoru, tak mu
pronikni. Nebo zůstane-li v odvrácení nízko
s rukama, tak uchoť levou rukou jeho pravý loket. A
drž pevně a skoč levou nohou před jeho pravou a strč
jej takto přes to.

Nuže a kdy máš pronikat, to najdeš dále popsáno
v kuse, jenž takto praví:
*Proniknutí, nech viseti
hlavicí, chceš-li zápasiti...*
etc.

³³ Petr z Gdańska na stejném místě uvádí „skoč mu do
páky“ (*spring im in die wage*).

³⁴ Jedná se o techniku Proniknutí (*Durchlauffen*),
která je popsána dále. V podstatě jde o průnik pod
soupeřovu zbraň a přechod k zápasu.

³⁵ Jedná se o techniku Pověšení (*Hengen*), která je
popsána dále. V podstatě jde o nasměrování hrotu
meče na soupeřův obličej či hrud'.

Feler zwifach
trifft man den snidt mit mach
Zwifach fürpaß
Schreitt ein linck vnd piß nit laß

[21 v] Merck daß heist der zwifach feler und treibe In also Wann du mit dem zu fechten zu Im kompst so setz den lincken fuß vor und halt dein swert an der rechten achseln und wann du sihest daß er dir eben ist so spring gegen Im wol auß mit dem rechten fuß auf dein rechte seitten und tue alß du In mit einem freien zwer slag zu seiner lincken seitten zum kopff wöllest hawen und vertzugk den hawe und spring mit dem lincken fuß zu seiner rechten seitten wol umb In und slag In mit der zwer zum kopffe Versetzt er und du triffest sein swert So schreitt zu derselbigen seitten neben Im hin weck und schneid In hintter seiner swertz klingen auß dem dupliren mit der kurtzen sneiden In daß maul oder valle Im mit dem [22 r] swertt über pede arm und schneide daß treib zu paiden seitten Auch magstu den feler gleich treiben auß dem oberhaw als auß den zwer slegen Ist daß du wilt etc.

Dvojité zmýlení (*Feler zwifach*)

Zmýlení dvojité
muže trefi. Řez s tím udělej.
Dvakrát dále
vykroč vlevo a nebud' pomalý.

Pamatuj, to se nazývá Dvojité zmýlení (*Feler zwifach*) a zkus je takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, tak postav levou nohu vpřed a drž svůj meč při pravém rameni. A když vidíš, že je ti akorát, tak proti němu řádně skoč pravou nohou na svou pravou stranu a učiň, jako bys jej chtěl seknout volným Příčným úderem na levou stranu do hlavy. A ucukni tím sekem a skoč levou nohou řádně kolem něj na jeho pravou stranu a udeř jej Příčným do hlavy. Odvrátí-li a ty trefíš jeho meč, tak pokroč pryč na tutéž stranu vedle něj a řízni jej za čepelí jeho meče ze Zdvojení (*Duplieren*) krátkým ostřím do huby. Nebo mu padni mečem na obě jeho paže a řízni. To zkus na obě strany. Také můžeš Zmýlením (*Feler*) zkusit udeřit z horního seku stejně jako z Příčného, je-li to tvá vůle etc.

*Schiler ein bricht
Waß puffel slecht oder sticht
Wer wechsel draut
Schiler yn darauß beraubt
[Glosa]*

Wiß der Schiler ist ein seltzsam gut
ernsthafft stuck Wann er pricht mit gewalt
ein mit haw und mit stich und geet zu mit
verkortem swert Darumb so sein vil
maister deß swertz die von dem [22 v] haw
nit wissen zu sagen Unde auch die hut die
da heist der pflug

Item den schiler treib also Wann du mit
dem zufechten zu dem man kompst So
setz den lincken fuß vor und halt dein
swert an deiner rechten achseln Hawet er
dir dann von oben zum kopffe So verwend
dein swert und spring zu mit dem rechten
fuß und haw gegen seinem haw mit der
kurtzen schneiden langk auß gestrackten
armen oben über sein swert Im zum
gesichte oder der prust Ist der dann also
gescheid und verfelet mit dem haw deineß
swertz und wechselt unden durch So
beleib Im mit dem ort auß langen [23 r]
armen vor dem gesichte so mag er dir
nicht geschaden noch unden durch
kommen etc.

Item ein ander stuck wenn du gegen Im
steest und heltst dein swert an deiner
rechten achseln Steet er dann gegen dir In
der hut deß pflugs und trawet dir unden
zustecken So haw Im auß dem Schiler mit
der kurtzen sneiden langk oben ein und
scheuß Im den ort zum gesichte oder der
prust So mag er dich untten mit dem stich
nit erlangen etc.

Item ein anderß Wenn du gegen Im steest
und hast dein swert an deiner rechten
achseln Steet er [23 v] dann wider gegen
dir In der hut deß pflugß und trewet dir
untten zu stechen So verwende den haw
Im mit der kurtzen schneiden lanck oben
ein so mag er dich undten mit dem stich
nicht erlangen

Šilhavý sek (*Schilhaw*)

*Šilhavý překazí,
co mlátič udeří nebo bodne.
Kdož střídáním hrozí,
Šilhavý jej z toho poplení.*

Věž, Šilhavý (*Schiler*) je obzvláště dobrý důrazný kus, neboť překazí s násilím sek i bod – a dochází s obráceným mečem, proto je tak mnoho mistrů meče, kteří o tom seku neumí nic říci – a také střeh, jenž se jmenuje Pluh.

Nuže ten Šilhavý zkus takto. Když k muži s přišermováním přicházíš, tak postav levou nohu vpřed a drž svůj meč při svém pravém rameni. Sekne-li ti pak shora na hlavu, tak přetoč svůj meč a přiskoč pravou nohou a sekni mu proti jeho seku krátkým ostřím dlouze ze zvednutých paží nahoře přes jeho meč na obličej nebo na hrud'. Je-li pak on také lstivý a propadne sekem pod tvůj meč a dole přestřídá, tak mu zůstaň hrotem z dlouhých paží před obličejem, takže tě nemůže poškodit ani dole projít etc.

Nuže další kus, když proti němu stojíš a držíš svůj meč při svém pravém rameni. Stojí-li pak proti tobě ve střehu Pluhu (*Pflug*) a hrozí tě dole bodnout, tak jej sekni ze Šilhavého krátkým ostřím dlouze nahoře a vystrč mu hrot na obličej nebo na hrud'. Tak tě nemůže dole tím bodem dosáhnout etc.

Zase další, když proti němu stojíš a máš svůj meč při svém pravém rameni. Stojí-li pak on proti tobě ve střehu Pluhu (*Pflug*) a hrozí tě dole bodnout, tak mu přetoč ten sek krátkým ostřím dlouze horem, takže tě dole tím bodem nedosáhne.³⁶

³⁶ Zdá se, že je zde dvakrát za sebou popsána tatáž technika, tedy Šilhavý sek (*Schilhaw*) proti bodu vedenému ze střehu Pluh (*Pflug*).

*Schil kurtz er dich an
Durchwechsel gesigt Im an
[Glosa]*

Daß ist ein lere Wann du zu geest mit dem zufechten So soltu schilen mit deinem gesicht oder sehen ob er dir kurtz ficht und die kürtze deß swertz vernýme also Wann er die arme mit dem [24 r] haw nit lanck von Im reckt so ist er verkürtzt legstu dich In die hut aber wil er mit dem swert darauf vallem so ist aber verkürtzt Vicht er gegen dir auß dem oxsen oder auß dem pflug daß ist auch kurtz und alle winden vor dem man die seint alle kurtz und sulchen vechtern den soltu durchwechseln Damit zwingstu sie daß sie müssen versetzen so magstu dann frei gehawen und arbeiten mit dem swert und auch mit ringen etc.

Item ein ander lere wann du mit dem zufechten zu Im geest so soltu schilen mit dem gesichte ob er kurtz gegen dir ficht Daß spltu also erkennen wann er dir zu [24 v] hewet reckt er dann die arm nit lanck auß vor Im mit dem haw so ist daß sein swert verkürtzet und allen vechtern die so kurtz vechten den wechsel frölich durch auß hewen und auß stichen mit dem langen ort damit bestettigstu sie am swert daß sie dich müssen zu dem anwind lassen kommen und sich schlagen lassen

*Šilhej, jde-li na tě krátce,
Přestřídání jej zdolá.*

To je naučení, když přicházíš s přišermováním, tak bys měl pohledem šilhat nebo hledět, jestli ti on nešermuje krátce. A to krátké (u) meče rozpozněj takto. Když on paže se sekem dlouze od sebe nenatáhne, tak je zkrácený. Položíš-li se do stěhu Blázen (*Alber*), padne-li ti pak na to mečem, je tak opět zkrácený. Bojuje-li proti tobě z Vola (*Ochß*) nebo z Pluhu (*Pflug*), to je také krátké. A všechna Přetočení (*Winden*) před tím mužem, ta jsou všechna krátká. A takovým šermířům bys měl přestřídát.³⁷ Tím je donutíš, že musí odvracet, takže pak můžeš volně sekát a pracovat mečem a také zápasit etc.

Opět další naučení. Když k němu s přišermováním jdeš, tak bys měl obličejem šilhat, jestli proti tobě nešermuje krátce. To bys měl poznat takto. Když na tebe seká, nenatáhne-li pak paže dlouze před sebe se sekem, tak je jeho meč zkrácený. A všem šermířům, kteří takto krátce bojují, těm srdnatě přestřídej ze seků a z bodů dlouhým hrotem. Tím si zajistíš, že tě musí na meči nechat přijít k nakroucení a nechat se udeřit.

³⁷ Jedná se o techniku Přestřídání (*Durchwechseln*), která je popsána dále. V podstatě jde o přenesení hrotu na druhou stranu soupeřovy čepele a následný bod.

*Schil zu dem ortt
Nym den halß on forcht
[Glosa]*

Merck daß ist ein stuck wider den langen ort mit einem betriegnüß deß gesichts Daß treibe also wann du mit dem zufechten zu Im kompst [25 r] Steet der dann und helt dir seinen ort gegen dem gesichte oder prust So halt dein swert an der rechten achseln und schil mit dem gesichte zum ort und tue alß du Im dartzu hawen wöllest und haw starck auß dem schiler mit der kurtzen schneiden an sein swert und scheuß Im den ort damit lanck ein zu dem halß mit einem zu dritt deinß rechten fuß etc.

*Schil zu dem obern
haupt hend wiltu bedobern
[Glosa]*

Item wenn er gegen dir steet In dem langen ort wiltu Im dann über [25 v] sein hend slahen So schil Im zum gesicht und zum haupt und thue alß du In darauf slahen wöllest und schlag In auß dem schiler mit dem ort auf sein hende etc.

Aus Codex Speyer:

daz magstu auch thun wen er dir von oben eyen hauwet eynen fryhen ober hauw, so schilch zu sinem hauptt als du wollest yn dar uff sclagen und hauw mit der kurtzen schniden gegen sinem hauw und schlag in an sines schwertz klingen nider mit dem ortt uff die hende.

Předstírání pohledu (*Betriegnüß deß Gesichts*)

*Zašilhej na hrot,
ber krk beze strachu.*

Pamatuj, to je kus proti dlouhému hrotu s předstíráním pohledu. To zkus takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, stojí-li pak a drží ti svůj hrot proti obličejí nebo hrudi, tak drž svůj meč při pravém rameni a šilhej zrakem na hrot a dělej, že mu chceš na něj seknout. A sekni silně ze Šilhavého krátkým ostřím na jeho meč a vystrč mu s tím hrot dlouze do krku s přikročením pravou nohou etc.

*Zašilhej nahoru
na hlavu, ruku chceš-li ohrozit.*

Nuže když proti tobě stojí v dlouhém hrotu, chceš-li jej pak praštit přes ruku, tak mu zašilhej na obličej a na hlavu a učni, jako bys jej tam chtěl praštit a udeř jej ze Šilhavého hrotem na ruce etc.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

To můžeš také učinit, když ti on shora seká volný horný sek. Tak zašilhej na jeho hlavu, jako že bys jej do ní chtěl udeřit, a sekni krátkým ostřím proti jeho seku a udeř jej na čepeli jeho meče níže hrotem na ruce.

*Feler zwifach trifft man den snid mit
macht Zwifach eß fürpaß Schreitt ein linck
und piß nit laß*

[Glosa]

Daß ist wie du den feler zu beiden seitten
solt zwifach treiben und daß vernyme also
wann du mit dem zufechten zu Im
kommest So [26 r] setz den lincken fuß vor
und haltt dein swert an der rechten
achseln und wann du sichest daß er dir
eben ist So spring gegen Im wol auß mit
dem rechten fuß auf dein rechte seitten
und tue alß du In mit einem freien überhaw
zu seiner lincken seitten zu seinem kopf
wöllest hawen Vert er dann vor mit der
versatzung so vertzuck den haw wider auf
und spring bald mit dem lincken fuß wol
umb den man zu seiner rechten seitten
und Im sprung tue aber alß In zu der
rechten seitten slahen wöllest und vertzugk
und spring wider mit dem rechten fuß umb
yn auf sein lincke seitten und slag zu
derselbigen seitten frölichen mit ein Will er
dir dann dieweil nach der plösse greiffen
so falle Im mit der langen sneiden In die
arm mit dem schnid und truck von dir und
daß soltu wissen [26 v] von baiden seitten
zetreiben und daß magstu auß den zwer
slegen auch treiben etc.

Dvojité zmýlení (*Feler zwifach*)³⁸

Zmýlení dvojité

jej treffi. Řez s tím udělej.

Dvakrát dále

vykroč vlevo a nebud' pomalý.

To je, jak máš Zmýlení (*Feler*) na obě strany dvojitě zkusit. A tomu rozuměj takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, tak postav levou nohu vpřed a drž svůj meč při pravém rameni. A když vidíš, že je ti akorát, tak proti němu řádně skoč pravou nohou ze své pravé strany a učíš, jako bys mu chtěl volným sekem seknout na jeho levé straně na hlavu. Přejde-li pak dříve s odvrácením, tak nato opět ucukni tím sekem a skoč rychle levou nohou řádně kolem toho muže na jeho pravou stranu. A ve skoku učíš opět, jako bys jej chtěl praštit na pravou stranu. A ucukni a skoč opět pravou nohou kolem něj na jeho levou stranu a udeř s tím srdnatě na tu samou stranu. Chce-li ti pak mezitím sáhnout po odkrytí, tak mu padni dlouhým ostřím na paži řezem a tlač od sebe. A to bys měl umět zkusit z obou stran. A můžeš to zkoušet také z Příčných úderů etc.

³⁸ Dvojité zmýlení je zde popsáno znovu a téměř stejně jako předtím, takže se zřejmě jedná o písarské nedopatření.

*Der scheitteler mit seiner kor Ist dem
antlütz und der prust vast gevor Waß von
Im komet Die kron daß ab nymet Schneid
durch die kron So prichstu sie schon Die
strich die truck Mit schniden sie ab zuck
[Glosa]*

Wiß daß der schaitteler pricht die [27 r]
hut alber und ist dem antlütz und der prust
mit seiner kor gar geuërlich etc.

Item den Schaitteler treib also Wann du
mit dem zufechten zu Im kommest legt er
sich dann In die hut alber So setz den
lincken fuß für und halt dein swert mit
aufgerekten armen hoch über dein haubt
In der hut vom tag und spring zu Im mit
dem rechten fuß und haw mit der langen
schneiden starck von oben nider und bleib
mit den armen hoch und sencke Im den ort
unttersich zu seinem gesichte oder der
prust Versetzt er dann mit der kron also
daß der ort und daß ein gehültz an seinem
swertt baide übersich steen und fert [27 v]
damit auf und stöst dir den ortt übersich So
wend dein schwert untter seiner kron durch
mit der schneiden In sein arm und truck so
ist die kron wider geprochen Und mit dem
trucken nym den schnid und zeuch dich
damit abe

AusCodex Speyer:

und tritt nohent zu Im wan er wider versetz.

(28v) Item merck wan er dir den schittler
oder sunst ein hauw versetzt mit der kron
und dir do mitt yn laufft, so nym den schnitt
under sin henden in sin arme und druck
vast uber sich, so ist die kron wol
gebrochen und wind din schwertt in den
obern schnid und zuch do mit abe.

Item merck, so du im mit dem schittler
oben yn hauwest und gehengt zu dem
gesicht, stost er dan mit dem gehultz den
ort vast ubersich, so verkere din schwertt
mit dem gehultz fast uber sich fur din
hauptt und setz im den ortt unten an sin
brust.

Item wan du eynem den schittler hauw wilt
machen, so magstu In dem den ortt lang
unter sinen henden durch lossen gan zu
dem gesicht siner rechten siten und lang
hyneyn gestrecktt.

Temenní sek (Schaittelerhaw)

*Temenní se svým obratem
je tváři a hrudi velmi nebezpečný.*

*Co z něj pochází,
to Koruna odeběře.
Řízni skrz Korunu,
tak ji hezky překazíš.
Švihnutí, tlačení,
s řezem se odškubni.*

Věz, že Temenní (*Schaitteler*) překazí střeh Blázen (*Alber*) a je tváři a hrudi se svým obratem vcelku nebezpečný etc.

Nuže ten Temenní zkus takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, položí-li se pak do střehu Blázen (*Alber*), tak postav levou nohu vpřed a drž svůj meč se zvednutými pažemi vysoko nad svou hlavou ve střehu Zhůry (*Vom Tag*). A skoč k němu pravou nohou a sekni dlouhým ostřím silně shora dolů. A zůstaň pažemi vysoko a klesni mu hrotem pod to na jeho obličej nebo na hrud'. Odvrátí-li pak Korunou (*Kron*) tak, že hrot i záštita na jeho meči oba stojí nad ním a vyrazí s tím nahoru a odstrčí ti hrot nad sebe, tak otoč svůj meč skrz pod jeho Korunu (*Kron*) čepelí na jeho paži a tlač. Tak je Koruna (*Kron*) opět překažena. A s tím tlačení ber Řez (*Schnid*)³⁹ a s ním se odpoutej ...

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

... a pokroč blíž k němu, když opět odvrátí.

Nuže pamatuj. Když ti on Temenní nebo podobný sek odvrátí Korunou (*Kron*) a s ní se do tebe naveze, tak ber Řez (*Schnid*) pod jeho ruce do jeho paží a tlač rychle nad sebe. Tak je Koruna (*Kron*) překažena. A přetoč svůj meč do horního Řezu (*Schnid*) a tím se odpoutej.

Nuže pamatuj. Takže ty na něj sekneš shora Temenní a převěsíš na obličej. Odstrčí-li pak záštítou hrot rychle nad sebe, tak obrať svůj meč záštítou rychle nad sebe před hlavou a přilož mu hrot dole k hrudi.

Nuže, když chceš někomu provést Temenní sek (*Schaittelerhaw*), tak mu můžeš nechat projít hrot dlouze pod jeho rukama na obličej jeho pravé strany a dlouze (se) tam natáhnout.

³⁹ Jedná se o techniku čtyř Řezů (*vier Schnid*), která je popsána dále. V podstatě jde o řezy na ruce či paže.

*Vier leger allein
Davon haltu fleuch die gemein
Ochß pflug alber
Vom tag sein dir nit unmer*

Merck diese vier leger daß sein die vier hut da du auß vechten [28 r] solt Die erst hut heisset der Ochß etc.

Item In den ochßen schick dich also Stee mit dem lincken fuß für und halt dein swert zu deiner rechten seitten mit dem gehültz für und halt dein swert zu deiner rechten seitten mit dem gehültz für dass haubt daß die kurtz sneide gegen dir stee und halt Im den ort also gegen dem gesichte etc.

Item zu der lincken seitten schicke dich also In den oxsen Stee mit dem rechten fuß vor und halt dein swert zu deiner lincken seitten mit dem gehültz für daß haubt daß die lang sneiden gegen dir stee und halt Im den ort also gegen dem gesichte [28 v] Und daß ist der ochß von beiden seitten

Item die ander hut die heist der pflug Da schick dich also mit setze den lincken fuß vor und halt dein swert mit gecreutzigten henden unttersich zu deiner rechten seitten mit dem knopff neben deiner rechten hüfft daß die kurtz sneid oben sei und der ort fürsich auf stee dem man gegen dem gesicht etc.

Item zu der lincken seitten schick dich also In den pflug Setz den rechten fuß vor und halt dein swert neben deiner lincken seitten unttersich zu deiner lincken hüfft daß die lang sneid oben gewant sei und der ort übersich stee dem man [29 r] gegen dem gesichte etc.

Střehy (*Huten*)

*Čtvero postavení pouze,
těch drž se, proklej ta obvyklá.
Vůl, Pluh, Blázen,
Zhůry, budiž ti nejsou neznámá.*

Pamatuj, tato čtyři postavení, to jsou čtyři Střehy (*Huten*), z nichž máš šermovat. První Střeh (*Hut*) se nazývá Vůl (*Ochß*) etc.

Nuže do Vola (*Ochß*) se hotov takto. Stůj s levou nohou vpřed a drž svůj meč na své pravé straně se záštitou před hlavou tak, že krátké ostří stojí proti tobě. A drž mu hrot takto proti obličejí etc.

Nuže na levou stranu se hotov do Vola (*Ochß*) takto. Stůj s pravou nohou vpřed a drž svůj meč na své levé straně se záštitou před hlavou tak, že dlouhé ostří stojí proti tobě a drž mu hrot takto proti obličejí. A to je Vůl (*Ochß*) z obou stran.

Nuže další Střeh (*Hut*) se nazývá Pluh (*Pflug*). A s tím se hotov takto. Postav levou nohu vpřed a drž svůj meč s překříženýma rukama pod sebou na své pravé straně s hlavicí vedle svého pravého boku tak, že je krátké ostří nahoře a hrot stojí před tebou proti soupeřovu obličejí etc.

Nuže na levou stranu se hotov do Pluhu (*Pflug*) takto. Postav pravou nohu vpřed a drž svůj meč vedle své levé strany pod sebou na svém levém boku tak, že je dlouhé ostří otočeno nahoru a hrot stojí nad⁴⁰ tebou proti soupeřovu obličejí etc.

⁴⁰ Zjevně písarská chyba. Správně má být před tebou.

Item die dritt hut heist alber und schick dich also mit Setz den lincken fuß für und halt dein swert mit gestrackten armen vor dir mit dem ort auf der erden und daß die kurtz sneid oben sein etc.

Item die vierd hut heisset vom tag Und schick dich also mit Setz den lincken fuß für und halt dein swert mit aufgerackten armen hoch über dein haubt und wende die langen sneiden für und laß den ort ein wenig zeruck hangen und stee also in der hut etc.

Nuže třetí Střeh (*Hut*) se nazývá Blázen (*Alber*)⁴¹ a s tím se hotov takto. Postav levou nohu vpřed a drž svůj meč s narovnanýma rukama před sebou s hrotem na zemi a tak, že je krátké ostří nahoře etc.

Nuže čtvrtý Střeh (*Hut*) se nazývá Zhůry (*Vom Tag*)⁴² a s tím se hotov takto. Postav levou nohu vpřed a drž svůj meč se zvednutýma rukama vysoko nad hlavou. A otoč dlouhé ostří vpřed a nech hrot viset trochu zpět a stůj takto ve Střehu (*Hut*) etc.

⁴¹ U Myschwerka najde čtenář tento Střeh pod názvem „Pošetilec“.

⁴² Střeh nazvaný *Vom Tag* je v českých i anglických pramenech většinou překládán jako „Ze střechy“, zřejmě proto, že Meyer u něj střídavě používá *tag* i *dach*. Ne že bych chtěl za každou cenu bořit zaběhané pojmy. Slovo *tag* ale ve staré němčině existovalo a kromě „dne“ značilo též „slunce“ či „denní světlo“ (nazvat tento střeh „Ze světla“ by možná cosi naznačovalo o taktice boje, když mám slunce v zádech - ale to je jen nepodložená spekulace). Dále také nelze přehlížet, že slovo *dach* neoznačovalo ve staré němčině jen „střechu“, ale například též „temeno“ či „nejvyšší bod“. Nakonec mě inspiroval Myschwerk slovem „zhůry“, které v sobě obsahuje jak střechu (hůra je část půdy pod hřebenem) tak i slunce (světlo přicházející z nebe). Navíc mu lze rozumět také jednoduše jako „shora“, což je podle mého názoru nejbližší společný význam pojmů *von tag/von dach* a je to zcela ve shodě s faktem, že jde o střeh s mečem připraveným k hornímu seku (*oberhaw*).

[29 v] *Vier sein versetzen*
Die die leger sere letzen
Versetz hut dich
Geschicht eß nie eß müß dich

[Glosa]

Merck du hast vor gehört von den vier hutten So soltu nu wissen waß da sein die vier versetzen damit du die vier hut prechen solt Wisß daß kein versetzen dartzu nit gehört wann vier hew die prechen die vier hut etc.

Daß erst ist der krümphaw der pricht die hut auß dem ochsen

Daß ander daß ist der zwer haw [30 r] der pricht die hut vom tag

Daß dritt daß ist de Schiler haw der prichet die hut auß dem pflug

Das vierde daß ist der Schaitteler haw der pricht die hut die da heist Alber und wie du die rechten stucken aus den vier hewen gegen den hutten treiben solt Daß vindestu davor In den hewen geschriben Darumb hüt dich vor versetzen gegen den hutten wiltu anderß mit slegen nit geschendet werden etc.

Aus Codex Speyer:

Du solt dich hutten vor dem versetzen als yttlich vechter versetzen, so lossen sie den ortt vor dem man nider oder hoch uff ein siten uß gan und wer daz thuott, kan der bloß am man nit suchen, dar umb versetz nit und merck wan er haut, so hauw auch und wan er sticht, so stich auch und wie du gegen sinen hauwen hauwen solt, daz vindest in den funff heuwen geschreibenn (30v) und wie du gegen sinen stichen vechten solt daz vindestu in den ab setzen geschriben.

Odvracení (*Versetzen*)

Čtvero je Odvráčení,
jež ta postavení účinně překazí.
Střez se odvracení.
Nenakláníj to, to si rozmysli.

Pamatuj, dříve jsi slyšel o čtyřech Střezích (*Huten*). Tak bys měl teď vědět, co jsou to čtyři Odvráčení (*Versetzen*)⁴³, kterými bys měl ty čtyři Střehy (*Huten*) překazit. Věz, že k tomu se nehodí žádné odvráčení, až na čtyři seký, jež překazí ty čtyři Střehy (*Huten*) etc.

Prvý je Křivý sek (*Krumphaw*), jenž překazí Střeh z Vola (*Ochß*).

Další je Příčný sek (*Zwerhaw*), jenž překazí Střeh Zhůry (*Vom Tag*).

Třetí je Šilhavý sek (*Schilerhaw*), jenž překazí Střeh z Pluhu (*Pflug*).

Čtvrtý je Temenní sek (*Schaittelerhaw*), jenž překazí Střeh, co se nazývá Blázen (*Alber*).

A jak máš zkusit ty správné kusy z těch čtyř seků proti těm Střehům (*Huten*), to najdeš popsáno před tím v secích. Kvůli tomu se střež před odvracením proti Střehům, nechceš-li být jinak zraněnými zostuzen etc.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Měl by ses střežit před odvracením, jakým špatní šermíři odvracejí. Ti totiž nechávají hrot před protivníkem nízko či vysoko na stranu odejítí. A kdo to činí, ten nemůže hledat na protivníkovi odkrytí. Takto neodvracej a pamatuj. Když on seká, tak sekej též a když on bodá, tak bodej též. A jak máš proti jeho sekům sekát, to najdeš popsáno v pěti secích. A jak máš proti jeho bodům bodat, to najdeš popsáno v Odklonění (*Absetzen*).

⁴³ U Myszwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Vykrýtí“.

[30 v] *Ob dir versetzt ist Merck wie er
darkommen ist Hör waß ich rat Reiß ab
snell mit drat*

Merck wann er dir versetzt hat und wil
sich vom swert nit abziehen und maint er
wöll dich zu keinen stuck lassen kommen
So tue alß du dich vom swert abziehen
wöllest und zuck dein swert an dich piß zu
halber clingen und far da mit dem swert
pald auf und haw Im schnell mit der
kurtzen schneiden oder mit dem duplieren
zum kopffe

Item ein anderß Wann er dir [31 r]
versetzt hat so reisse mit deinem swert
an seiner swertz klingen über sich auff
gegen seinem ortt alß du Im oben wöllest
abnemen So bleib am swert und haw Im
slecht an der clingen wider ein zum kopffe
etc.

Aus Codex Speyer:

Item ob dir der ober hauw versetzt ist
und nohent an in chumpt, so far mit dem
knoff uber sin versetzte hant und rieß do
mit undersich und mit dem reissen schlag
in do mit dem schwert uff din (!) kopff.

Alliud (sic)

Item merck so du hauwst ein unter hauw
von diner rechten siten, felt er dir dan mit
sinem schwert uff daz din daz du dar mit nit
uff kumen magst, so far behendlich mit
dem knopff uber sin schwert und rieß din
clingen unten von der sinen unnd schlag in
mit den schnappen mit der langen schniden
zum, felt er dir aber gegen
[durchgestrichen: dir] der lincken siten uff
daz schwert, so schlag in mit der kurtzen
schniden.

Trhnutí (Reißen)

*Jestliže je ti odvráceno,
sleduj, jak tam přišel.*

Poslyš, co ocením.

Strhni rychle, se spěchem.

Pamatuj, když ti odvrátil a nechce se z meče odpoutat a nemíní tě nechat přejít k žádnému kusu, tak dělej, jako že se chceš odpoutat z meče ty. A cukni mečem na sebe až do poloviny čepele a vyraž tam mečem rychle nahoru a sekni jej rychle krátkým ostřím nebo Zdvojením (*Duplieren*) do hlavy.

Zase další. Když ti odvrátil, tak trhni svým mečem na čepeli jeho meče nad sebe proti jeho hrotu, jako bys mu chtěl nahoře vyklouznout.⁴⁴ Takto zůstaň na meči a sekni jej zle na čepeli znovu do hlavy.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Nuže, jestliže je ti odvrácen horní sek a blízko k němu přijdeš, tak běž hlavicí přes jeho odvracející ruku a trhni s tím pod sebe. A s tím Trhnutím (*Reißen*) jej udeř mečem do hlavy.

Alliud?

Nuže pamatuj. Sekáš-li spodní sek ze své pravé strany, padne-li ti pak svým mečem na tvůj, takže s ním nemůžeš vyjít nahoru, tak běž zručně hlavicí přes jeho meč. A vytrhni svou čepel spodem z té jeho a udeř jej Drapnutím (*Snappen*)⁴⁵ dlouhým ostřím. Padne-li ti ale proti ~~tebe~~ levé straně na meč, tak jej udeř krátkým ostřím.

⁴⁴ Jedná se o techniku Vyklouznutí (*Abgenommen* či *Abnehmen*) popsanou výše u Vztekého seku (*Zornhaw*).

⁴⁵ Tuto techniku najde čtenář u Myschwerka pod názvem „zaháknutí“. Ovšem, jak uvidíme, Lev ji – stejně jako Petr z Gdańska – popisuje až později, a to jako podskupinu Odříznutí (*Abschneiden*). Špýrský kodex oproti tomu přejímá v tomto místě systematiku Ringecka, který Drapnutí (*Snappen*) považuje za podskupinu Trhnutí (*Reißen*) a u Odříznutí (*Abschneiden*) popisuje výhradně jen čtyři Řezy (*Schmid*).

Setz an vier enden Bleib darauff wiltu enden

[Glosa]

Wisß daß daß ansetzen ist ein ernsthaft stuck wann eß geet zu der nehe der vier plösse und gehört zetreiben wann du bald end wilt geben mit dem swert

[31 v] Item daß ansetzen treibe also wann du mit dem zufechten zu Im kommest So leg dich mit dem swert in die hut deß ochsenß oder deß pflugs Will er dir dann oben ein hawen oder zu stechen von seiner rechten seitten So kum vor mit der versatzung schein Im den langen ort ein zu der nechsten plösse seiner lincken seitten und wartt ob du Im möchst angesetzt etc.

Item oder hawet er dann von oben ein von seiner lincken seitten so kum vor mit der versatzung und schein Im den ort langk ein zu der nechsten plösse seiner rechten seitten etc.

Item oder hewet er dir zu von unden auff von seiner rechten seitten [32 r] So scheusse Im den ort langk ein zu der nechsten plösse seiner lincken seitten etc.

Item oder hewet er dir zu von unden auff von seiner lincken seitten So schein Im den ort langk ein zu der untern plösse seiner rechten seitten und wartt albeg damit deß ansetzens Wirt er dann deß einschiesseß gewar und versetzt so beleib mit dem swertt auf dem seinen und arbeit da behendiglichen zu der nechsten plösse etc.

Aus Codex Speyer:

Item du solt auch daz wissen: als bald ir zu samen kumpt Im zr (!) vechten und als bald er sin schwert uber hebt und will umb schlagen, also bald soltu in den ortt fallen und stevhen noch der nesten ploß, wil er aber mit dem swertt nicht gen, so soltu selber mit dinen schwert gen und als bald oder als ufft du eyne schlag endest als ufft fal indes In den ortt, kanstu die ansetzen recht triben, so mag er sich hartt wegen oder regen, es muß dir ein ruer loßen.

Přiložení (Ansetzen)

Přikládej na čtyři cíle.

Zůstaň na tom, chceš-li to ukončiti.

Věz, že Přiložení (*Ansetzen*)⁴⁶ je důrazný kus, neboť jde do nejbližšího ze čtyř odkrytí. A patří se je zkoušet, když chceš dát mečem rychlý konec.

Nuže Přiložení (*Ansetzen*) zkus takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, polož se s mečem do střehu Vola (*Ochß*) nebo Pluhu (*Pflug*). Chce-li tě pak seknout nebo bodnout shora ze své pravé strany, tak přijď dřív s Odvrácením (*Versetzen*). Vystrč mu dlouhý hrot na nejbližší odkrytí jeho levé strany a počkej, jestli mu můžeš přiložit etc.

Nuže, nebo sekne-li pak shora ze své levé strany, tak přijď dřív s Odvrácením (*Versetzen*) a vystrč mu hrot dlouze na nejbližší odkrytí jeho pravé strany etc.

Nuže, nebo sekne-li pak zdola ze své pravé strany, tak mu vystrč hrot dlouze na nejbližší odkrytí jeho levé strany etc.

Nuže, nebo sekne-li pak zdola ze své levé strany, tak mu vystrč hrot dlouze na dolní odkrytí jeho pravé strany. A vyčkej s tím pokaždé na Přiložení (*Ansetzen*). Brání-li se pak tomu vystrčení a odvrací, tak zůstaň s mečem na tom jeho a pracuj tam zručně do dalšího odkrytí etc.

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Nuže měl bys také vědět toto. Jakmile k sobě přijdete v přišermování a jakmile on zvedne svůj meč nahoru a chce obratem⁴⁷ sekat, právě tak rychle bys měl padnout do hrotu a bodnout na nejbližší odkrytí. Pokud ale on mečem nechce vyrazit, tak bys ty sám měl mečem vyrazit. A jak rychle nebo jak často zacílíš úder, tak často padni Vtom do hrotu. Umíš-li Přiložení (*Ansetzen*) správně zkoušet, může se on těžko pohnout nebo hýbat. Musí ti to zaručit oddech.⁴⁸

⁴⁶ U Myschwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Nastavení“.

⁴⁷ Slovo *umb* překládám jinde jako „dokola“. Ponechávám na úvaze čtenáře, zda tomu tak nemělo být i na tomto místě, domnívám se však, že nikoliv.

⁴⁸ Slovo *ruer* může znamenat též „zásah“. Nakonec jsem se ale rozhodl pro význam „oddech“, protože dříve ve spise bylo slovo „zásah“ napsáno jako *ruor*. Je nicméně potřeba si uvědomit, že nebývá nic neobvyklého, že totéž slovo je ve stejném rukopisu psáno několika způsoby – pravidla pravopisu zřejmě nebyla až tak úzkostlivě dodržována.

[32 v] *Nachreissen lere*
Zwifach oder sneid In die were
Zwei eussere mÿnne
Der arbeit darnach begynne
Und prüff die gefert
Ob sie sein waich oder hert
[Glosa]

Item merck der nachreissen ist und mancherlei und gehöret zu treiben mit grosser fürsichtigkeit gegen den vechtern die da auß freien lengen hewen fechten und sunst von rechter kunst deß swertz nichtz halten etc.

Item daß erst stuck auß den nachreissen daß treibe also wann du [33 r] mit dem zu fechten zu Im kommest so setz den lincken fuß für und stee In der hut vom tag und sihe gar eben waß er gegen dir ficht hewt er dir dann oben langk ein von seiner rechten achseln so versetze Im nicht und wart daß er dich mit dem hawe nit erlange So mercke die weil sein swert mit dem hawe unttersich geet gegen der erden So spring zu Im mit dem rechten fuß und hawe Im oben ein zu der plösse seiner rechten seitten ee wann er mit dem swert wider auf kommet So ist er geslagen etc.

Item ein ander stuck wann er sich verhewet und du Im nach hewest fert er dann bald auf mit dem swert und versetzt So beleib mit [33 v] der langen sneiden auf seinem swert starck Hebt er dann mit dem swert übersich So spring mit dem lincken fuß wol hintter seinen rechten und slage In mit der zwer oder sunst zum kopffe seiner rechten seitten und arbaitt bald widerumb zu seiner lincken seitten mit dem duplieren oder sunst mit andern stucken darnach du enpfindest ob er hertt oder waich ist am swertt Und daß ist die eusser m' nne etc.

Item aber ein ander stuck Wann er sich vor dir verhewet und du Im nach hewest Vindestu dann auf sein swertt gegen seiner lincken seitten Schlecht er dann auß der versatzung mit der zwer bald uber dich zu deiner rechten seitten So [34 r] kum Im In deß mit der Zwer forn für untter seinem swertt gegen seiner lincken seitten an seinem halß Oder spring mit dem lincken fuß auff sein rechte seitten und haw seinem hawe nach zu der rechten seitten Oder treib den snid Im über sein arm zum kopffe etc.

Následování (*Nachreissen*)

Následování se nauč
dvojité nebo řízni do obrany.
Dva vnější políčky,
z toho práce začíná.
A zkoušej techniky,
zda jsou měkké či tvrdé.

Nuže pamatuj. Následování (*Nachreissen*) je mnoho a různá. A patří se je zkoušet s velkou opatrností proti soupeřům, kteří bojují z volných dlouhých seků a rovněž se z pravého umění meče ničeho nedrží etc.

Nuže první kus z Následování (*Nachreissen*) zkus takto. Když k němu během přišermování přicházíš, tak postav levou nohu vpřed a stůj ve střehu *Zhůry (Vom Tag)*. A sleduj hned v tu chvíli, jak proti tobě zaútočí. Sekne-li ti pak nahoře dlouze od svého pravého ramene, tak mu neodvracej a vyčkávej (tak), aby na tebe tím sekem nedosáhl. Tak pamatuj, že jakmile jde jeho meč s tím sekem dolů proti zemi, tak k němu skoč pravou nohou a sekni jej nahoře do odkrytí jeho pravé strany dřív, než s mečem znovu přijde nahoru. Tak je zasažen etc.

Zase další kus. Když on prosekne a ty sekneš poté, vyrazí-li pak rychle mečem nahoru a odvrátí, tak zůstaň dlouhým ostřím na jeho meči silný. Zvedne-li pak svým mečem nad sebe, tak skoč levou nohou řádně za jeho pravou a udeř jej Příčným nebo podobně na hlavu z jeho pravé strany. A pracuj rychle znovu dokola na jeho levou stranu *Zdvojením (Duplieren)* nebo podobně dalšími kusy poté, co zjistíš, zda je tvrdý nebo měkký na meči. A to je vnější Políček (*Mÿnne*)⁴⁹ etc.

Nuže opět další kus. Když on před tebou prosekne a ty sekneš poté. Přetáčíš-li pak na jeho meči proti jeho levé straně, sekne-li pak z odvrácení Příčným rychle přes tebe⁵⁰ na tvoji pravou stranu, tak mu přijď Vtom Příčným pod jeho mečem proti jeho levé straně na jeho krk. Nebo skoč levou nohou na jeho pravou stranu a sekni (následně) po jeho seku na pravou stranu. Nebo mu zkus řez přes jeho paži do hlavy etc.

⁴⁹ Tento překlad je třeba brát s velkou rezervou. Slovo *mÿnne* se mi nepodařilo dohledat ani ve slovnících staré němčiny. Nejblíže jsou mu z dnešní němčiny slova *Minne*, což značí „láska“ a *Miene*, což je „tvář“ nebo „škleb“. Z tohoto druhého významu jsme pak s Myschwerkem volnou asociací vytvořili slovo „políček“.

⁵⁰ Spojení *uber dich* by bylo možno přeložit též jako „nad tebou“.

Item aber ein nachreissen Wann du
gegen Im ficht auß unnterhawen oder auß
den streichen Oder legstu dich gegen Im In
die hut alber felt er dir dann mit dem swert
auf daß dein ee dann du auf kommest So
beleib also untten am swertt und heb
übersich will er dir dann auß der
versatzung ein hawen oder am swert
einwinden [34 v] So laß im vom swert nit
abkommen und volge Im daran nach und
arbeit damit zu der nechsten plösse

Item merck du solt Im auß allen hutten
und auß allen hewen nachreissen Als bald
du erkennest wenn er sich vor dir verhewet
oder enplösset mit dem swert

Nuže opět jedno Následování (*Nachreissen*). Když
proti němu bojuješ ze spodních seků nebo ze švihů⁵¹
nebo položíš-li se proti němu ve střehu Blázen
(*Alber*), padne-li pak mečem na ten tvůj dřív, než ty
přijdeš nahoru, tak zůstaň takto dole na meči a zvedni
nad sebe. Chce-li tě pak z odvrácení seknout nebo na
meči nakroutit, tak ho nenech z meče odejít. A
pronásleduj jej na tom a pracuj s tím do dalšího
odkrytí.

Tedy pamatuj. Měl bys jej ze všech střehů a ze všech
seků následovat, jakmile poznáš, kdy před tebou
prosekne nebo se odkryje mečem.

⁵¹ Pojem *streichen* není nikde ve spisu vysvětlen.
Bylo by možné ho překládat též jako „smyk“ či
„škrtnutí“.

*Daß fulen lere
Indeß daß versneidet sere*

[Glosa]

Wisß daß Im swert daß fulen und daß
wort Indeß die gröst kunst [35 r] ist Und
wer ein maister deß swertz ist oder sein wil
und kan er nicht daß fulen und vern`mpt
dartzu nit daß Indeß So ist er nicht ein
maister er ist ein püffel deß swertz Darumb
soltu vor allen sachen gar wol lernen daß
wort Indeß und daß fulen

Daß fulen mercke also wann du mit dem
zufechten zu Im kompst und einer dem
andern an sein swert pindet So soltu In
dem die swert zusamen glitzen zu hant
fulen ob er waich er hert angepunden hat
Und alsbald du waich oder hertt fulest So
gedencke an daß wort Indeß Daß ist daß
du In dem fulen behendiglich mit arbeiten
solt mit dem swert So [35 v] wirt er
geschlagen ee er sein Innen wirt etc.

Item Nun soltu wissen daß fulen und daß
wort Indeß einß on daß ander nit gesein
mag Und daß vern`me also wann du Im
an sein swert pindest So mustu mit dem
wort Indeß fulen waich oder hert und wann
du fulest so mustu aber Indeß arbeiten
also sein sie albeg pei einander wann daß
wort Indeß ist In allen stucken Daß mercke
also Indeß duplirt Indeß mutirt Indeß
wechselt durch Indeß lauff durch Indeß
nym den snid Indeß ringe mit Indeß n`m
daß swert Indeß tue waß dein hertz begert
Indeß ist ein scharpffeß wort damit alle
meister versniden werden Und zuvoraus
die die deß wortß Indeß nit wissen oder
vernemen etc.

[36 r] *Nachreissen zwifach*

Den alten schnid mit mach

[Glosa]

Daß ist daß du die nachreissen solt
treiben zu beiden seitten und den schnid
auch darein brengen Und daß vern`me
also Wenn er sich vor dir verhewet es sei
von der rechten seitten oder von der
lincken seitten So hawe Im frolich nach zu
der plösse fert er dann auf und pint dir
untter an daß swert So mercke alsbald ein
swert an daß ander glitzet so falle Im
Indeß mit der langen schneiden auff sein
arm und druck mit dem schnid unttersich
oder schneide Im nach dem maul etc.

Cítění (Fulen)

Cítění se nauč.

Vtom, to zraňuje silně.

Věz, že v meči je největším uměním Cítění (*Fulen*) a slovo Vtom (*Indeß*). A kdo je mistrem meče nebo jím chce být a nezná Cítění (*Fulen*) a k tomu nerozumí Vtom (*Indeß*), tak to není mistr, ale mlátič mečem. Proto by ses měl přede všemi věcmi vskutku řádně naučit slovo Vtom (*Indeß*) a Cítění (*Fulen*).

Cítění (*Fulen*) rozuměj takto. Když k němu s přišermováním přicházíš a jeden druhému se navážete na meč, tak bys měl v tom, jak meče spolu křísnou, na ruce cítit, jestli navázal měkce nebo tvrdě. A jakmile ucítíš měkkost nebo tvrdost, tak pomysli na slovo Vtom (*Indeß*). To je, že máš v tom Cítění (*Fulen*) zručně pracovat mečem tak, že bude zasažen dříve, nežli se vzpamatuje.

Nuže, teď bys měl vědět, že Cítění (*Fulen*) a slovo Vtom (*Indeß*) nemůže být jedno bez druhého. A tomu rozuměj takto. Když se mu na meč navážeš, tak musíš se slovem Vtom (*Indeß*) cítit měkkost nebo tvrdost. A když cítíš, tak musíš ale Vtom (*Indeß*) pracovat. Takže jsou pokaždé u sebe, neboť slovo Vtom (*Indeß*) je ve všech kusech. Tomu rozuměj takto. Vtom zdvoj, Vtom změň, Vtom přestřídej, Vtom pronikni, Vtom ber Řez, Vtom zápas, Vtom ber meč, Vtom dělej, co si tvé srdce žádá. Vtom (*Indeß*) je ostré slovo, kterým budou všichni mistři zraněni. A především ti, jež slovo Vtom (*Indeß*) neznají nebo mu nerozumí etc.

Dvojité následování (Nachreissen zwifach)

Následuj dvojitě,

Starý řez s tím udělej.

To je, že máš Následování (*Nachreissen*) zkusit na obě strany a Řez (*Schnid*) také zařadit. A tomu rozuměj takto. Když před tebou prosekne, ať je to z pravé strany nebo z levé strany, tak jej sekni srdnatě poté do odkrytí. Vyradí-li pak nahoru a naváže ti spodem na meč, tak sleduj, jakmile jeden meč o druhý kříсне, tak mu Vtom padni dlouhým ostřím na jeho paži a tiskni Řezem (*Schnid*) pod sebe. Nebo ho řízni přes hubu etc.

[36 v] *Wer überwindet
Uberlauff den der wirt beschemet
Wann eß glitzent oben
So sterck daß hör ich loben
Dein arbeit mach
Oder druck zwifach*

[Glosa]

Daß ist wenn dir einer von unden zu ficht wie du In solt überlauffen Daß vernyme also Wann du mit dem zufechten zu Im kommest hewet der dir dann unden zu daß versetze Im nicht Sunder mercke wann sein underhaw gegen dir geet so hawe Im von deiner rechten achseln von oben lanck und scheusse Im den ort langk ein zum gesichte [37 r] oder der prust Und setze Im an so kan er dich unden nit erlangen Und fert er denn von unden auf und versetzt so bleib mit der langen schneiden starck auf dem swert und arbeit behendiglichen zu der nechsten plösse etc.

Item merck Wann du Im starck auf sein swert gepunden hast slecht er dann auß der versatzung umb dir zu der andern seitten so pinde Im aber mit der langen sneiden starck auf sein swert oben zum kopffe und arbeit zu der plösse alß vor Daß treibe zu baiden seitten etc.

Nadběhnutí (*Uberlauffen*)

*Kdož míří nízko,
nadběhni. Tak bude zahanben.
Když to nahoře křísne,
tak zesil. To chci pochválit.
Dělej svou práci
nebo dvojitě tiskni.*

Glosa:

To je, když ti někdo přišermuje zespoda, jak ho máš nadběhnout. Tomu rozuměj takto. Když k němu během přišermování přicházíš, sekne-li pak na tebe spodem, neodvracej to. Spíše pamatuj, když proti tobě jde jeho spodní sek, tak jej sekni od svého pravého ramene dlouze shora a vystrč mu hrot dlouze na obličej nebo na hrud'. A přilož mu tak, že na tebe dole nedosáhne. A vyrazí-li pak on zespoda a odvrátí, tak zůstaň dlouhým ostřím silný na meči a pracuj zručně do dalšího odkrytí etc.

Nuže pamatuj. Když jsi mu navázal silně na jeho meč, sekne-li pak z odvrácení kol tebe na druhou stranu, tak mu ale navaž dlouhým ostřím silně na jeho meč nahoře na hlavu. A pracuj do odkrytí jako předtím. To zkus na obě strany.

[37 v] *Lere ab setzen*
Hew stich künstlich letzen
Wer auf dich stichet
Dein ort trifft und seinen prichet
Von baiden seitten
Triff alle mal wiltu schreiten
[Glosa]

Item merck wann du mit dem zufechten zu Im kompst stelt er sich dann gegen dir alß wöll er stechen So setz deinen lincken fuß für und lege dich gegen Im Inn pflug zu deiner rechten seitten und gib dich ploß mit deiner lincken Sticht er dich dann zu der plösse so wind mit deinem swert auf dein lincke seitten gegen seinem stiche die kurtzen schneiden an sein swert und [38 r] setz damit abe daß dein ort gegen Im pleib steen und schreitt damit zu dem rechten fusse und stich Im Indeß zum angesicht oder der prust etc.

Item ein ander stuck Wann du steest zu deiner rechten seitten In dem pflug Hewet er dir dann zu der lincken seitten oben zu der plösse so far auff mit dem swert und winde damit auf dein lincke seitten gegen seinem hawe daß gehültz vor dem haubt In den oxsen und schreit damit zu mit dem rechten fusse und stich In zum gesichte oder der prust und die stuck treib von der lincken seitten auch also auß dem pflug etc.

Odklonění (*Absetzen*)

Nauč se odklánět,
sekům, bodům umně zabránit.
Kdož na tebe bodá,
tvůj hrot trefí a jeho překazí.
Z obou stran
pokaždé tref, postoupíš-li.

Nuže pamatuj. Když k němu s přišermováním přicházíš, přichystá-li se pak proti tobě, jako by chtěl bodat, tak postav svoji levou nohu vpřed a polož se proti němu v Pluhu (*Pflug*) na své pravé straně. A dej si odkrytí se svou levou. Bodne-li pak do toho odkrytí, tak přetoč mečem na svou levou stranu proti jeho bodu, krátké ostří na jeho meč. A odkloň⁵² tím tak, aby tvůj hrot zůstal stát proti němu. A pokroč s tím na pravou nohu a bodni jej Vtom na obličej nebo na hrud' etc.

Zase další kus. Když stojíš v Pluhu (*Pflug*) na své pravé straně a sekne-li tě pak do levé strany do odkrytí, tak vyraž mečem nahoru. A přetoč s ním na svou levou stranu proti jeho seku, záštitu před hlavou, do Vola (*Ochß*). A pokroč s tím k němu pravou nohou a bodni jej na obličej nebo na hrud'. A tento kus zkus také z levé strany, taktéž z Pluhu (*Pflug*) etc.

⁵² U Myszwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Odstavení“.

[38 v] *Durchwechsellern*
von baiden seitten stich mit ser
Wer auff dich pindet
Durchwechsellern In schier sneit oder findet
[Glosa]

Item wiß der durchwechsellern ist vil und mancherlei und die magstu treiben auß allen hewen gegen den vechtern die da hawen zum swert und nicht zu den plößen daß manß Und die soltu gar wol lernen treiben mit fürsichttgkait daß man dir icht an setze dieweil du Im durchwechsellern

[39 r] Item die durchwechsellern treib also Wann du mit dem zuechten zu Im kompst So haw Im oben lanck ein zum kopffe Hewet er dann gegen dir zum swert und nicht zum leibe So laß den ort mit dem haw unden durch wischen ee er dir an daß swert pindet und stich In zu der andern seitten Würdt er dann daß stichs gewar und fert mit dem swert den stich bald nach mit versatzung So wechsel aber durch zu der andern seitten und daß treibe alwegen wann er dir nach dem swert fert mit der versatzung zu beiden seitten etc.

Item aber ein durchwechsellern Wann [39 v] du mit dem zuechten zu Im kompst So setz deinen lincken fuß für und halt Im den langen ort gegen dem gesichte Hewet er dir dann von oben oder von unden zu dem swert und will dir daß hin weck slahen oder davon pinden laß den ort unttersich sincken und stich zu der andern seitten und thue daß gegen allen hewen etc.

Item daß stuck mercke gar eben Wann er dir versatzt hat oder sunst an dein swert gepunden helt er dir dann am swert seinen ort nicht gegen der plösse deinß leibß und lest den neben dir beseit außgeen auf die seiten So wechsel Im künlich durch Oder [40 r] pleibt er dir mit dem ort vor dem gesicht oder gegen den plößen So wechsel nit durch und pleibe am swertt und arbait Im damit zu der negsten plösse So mag er dir nit nach reissen noch angesetzt

Přestřídání (Durchwechsellern)

Přestřídání se nauč,
z obou stran bodni s horlivostí.
Kdož na tebe navazuje,
Přestřídání jej zakrátko řízne nebo nalezne.

Nuže věz, že Přestřídání (*Durchwechsellern*)⁵³ je mnoho a různých. A ta bys měl zkoušet ze všech seků proti šermfřím, kteří sekají na meč a ne na odkrytý člověka. A ta by ses měl vskutku dobře naučit s opatrností tak, že ti muž nemůže přiložit, zatímco mu přestřídáváš.

Nuže, Přestřídání (*Durchwechsellern*) zkus takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, tak jej sekni nahoře dlouze na hlavu. Sekne-li pak proti tobě na meč a ne na tělo, tak nechej hrot se s tím sekem dole prosmyknout dřív, než ti na meč naváže. A bodni jej na druhou stranu. Odvrátí-li poté ten bod a jde mečem rychle po tom bodu s odvrácením, tak opět přestříděj na druhou stranu. A to zkoušej vždy, když ti jde s odvrácením po meči, na obě strany etc.

Nuže opět Přestřídání (*Durchwechsellern*). Když k němu s přišermováním přicházíš, tak postav svoji levou nohu vpřed a čekej v dlouhém hrotu proti obličejí. Sekne-li ti pak shora nebo zdola na meč a chce ti jej odrazit pryč nebo se na něj navázat, nech hrot klesnout pod to a bodni na druhou stranu. A učíš tak proti všem sekům etc.

Nuže, tento kus si zapamatuj zrovna tak. Když ti odvrátil nebo podobně na tvůj meč navázal, nedrží-li pak na meči svůj hrot proti odkrytí tvého těla a nechá-li jej vedle tebe stranou odejítí, tak mu směle přestříděj. Avšak zůstává-li s hrotem před obličejem nebo proti odkrytím, tak nepřestřídávej a zůstaň na meči a pracuj mu tím do nejbližšího odkrytí tak, že ti nemůže následovat ani přiložit.

⁵³ U Myschwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Měnění skrz“.

*Tritt nahent In pinden
Daß zucken gibt gut funde
Zuck triff er zuck me
Er befindet arbeit die Im tut we
Und zuck alle treffen
Den maistern wiltu sie effen*

[40 v] [Glosa]

Wiß daß zucken gehort zu treiben gegen den maistern die da starck mit der versatzung an daß swert pinden und gegen den die da am swert pleiben steen und wartten ob man sich vor In wölle verhawen oder sich vom swert abziehen Wiltu dann dieselben maister teuschen oder effen So treib daß zucken gegen Ine also Hawe Im von der rechten seitten oben starck ein zum kopffe fert er dar und will versetzen so zuck dein swert an dich ee wann er daran pindet So stich Im zu der andern seitten und daß tue In allen treffen deß swertz etc.

Item ein ander Zucken Wann er [41 r] an dein swert gepunden hat Steet er dann gegen dir am swert und wart ob du dich vom swert wöllest abziehen So tue alß du wöllest zucken und pleib am swert und zuck dein swert biß an die helfft der clingen an dich und stich Im am swert bald wider ein zum gesichte oder der prust Triffestu In nit recht mit dem stich so arbeit mit dem dupliren oder sunst mit andern stucken waß dir daß pest ist

Cuknutí (Zucken)

*Pokroč blíž v navázání,
Cuknutí dává dobré nalezení.
Cukni, trefí-li, cukni více –
on nalezene práci, jež jej bude mrzet.
A cukej ve všech střetnutích,
chceš-li oklamat mistry.*

Věť, že Cuknutí (*Zucken*)⁵⁴ se patří zkoušet proti mistrům, kteří silně navazují s odvrácením na meč, a proti těm, jež na meči zůstávají stát a čekají, jestli se člověk před nimi bude chtít proseknout nebo se z meče odpoutat. Chceš-li pak řečeného mistra ošálit nebo oklamat, tak proti němu zkus Cuknutí (*Zucken*) takto. Sekni mu z pravé strany nahoře silně na hlavu. Vyrazí-li po tom a chce odvrátit, tak cukni mečem na sebe dřív, než na to naváže, a bodni jej na druhou stranu. A to udělej ve všech střetnutích mečů etc.

Zase jiné Cuknutí (*Zucken*). Když navázal na tvůj meč, stojí-li pak proti tobě na meči a čeká, jestli se chceš z meče stáhnout, tak učiň jako bys chtěl cuknout a zůstaň na meči. A cukni svým mečem až do poloviny čepele na sebe a bodni jej na meči vzápětí znova na obličej nebo na hrud'. Netrefíš-li jej dobře bodem, tak pracuj Zvojením (*Dupliren*) nebo podobně jinými kusy, co je ti nejlepší.

⁵⁴ U Myschwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Trhání“.

*Durch lauffen laß hangen
Mit dem knauff wiltu rangen
Wer gegen dir sterck
Durchlauf damit merck*

[41 v] [Glosa]

Item die durchlauffen und die ringen gehören zetreiben gegenn den maistern die gern ein lauffen und die treibe also Wann er dir versetzt und fert hoch auff mit den armen und leuffet dir ein und will dich oben mit stercke über tringen So far auch auff mit den armen und halt dein swert mit der lincken hant pei dem knopffe über dein haubt und laß die clingen hintten über dein ruck nider hangen und lauff mit dem haubt durch die arm gegen seiner rechten rechten seitten und spring mit dem rechten fuß hinter seinen rechten Und mit dem sprung far Im mit dem rechten arm gegen seiner lincken seitten wol umb den leip und faß In also auf dein recht hüfft und würffe In für dich nider auf seinen kopff etc.

[42 r] Item ein ander ringen wann er dir ein leuffet mit auf gerackten armen und du Im wider So lauf Im durch mit dem haubt zu seiner rechten seitten und schreit mit dem rechten fuß forn für sein rechten und far Im mit dem rechten arm untter seinen rechten arm durch hinden umb seinen leip und senck dich ein wenig nider und fasß In auf die rechten hüff und würff In hinter dich Die zu ringen soltu treiben zu baiden seiten etc.

Item aber ein ander ringen wann er dir ein leuffet zu deiner rechten seitten und ist hoch mit den armen und du auch So halt dein swert zu der rechten hant und stoß [42 v] damit seinen arm von dir und spring mit deinem lincken fuß forn für sein rechten und far Im mit dem lincken arm wol hintten umb den leib und senck dich ein wenig nider und faß In auf dein lincke hüff und würffe In für dich auf daß antlütz etc.

Item aber ein ander ringen Wann er dir ein leuffet und ist hoch mit den armen und du auch so soltu den swert In der rechten hant halten und so stoß Im damit sein arm von dir und spring mit dem lincken fuß hintter seinen rechten und far mit dem lincken arm unden durch vor seiner prust In sein lincke seitten und fasß In auf dein [43 r] lincke hüff und würff In hintter dich Die zwai ringen die treibe auch zu beiden seitten etc.

Proniknutí (*Durchlauffen*)

*Proniknutí, nech viseti
hlavici, chceš-li zápasiti.*

Kdož proti tobě silou,

(na) Proniknutí při tom pamatuj.

Nuže, Proniknutí (*Durchlauffen*)⁵⁵ a zápas se patří zkoušet proti mistrům, kteří se rádi navázejí. A to zkus takto. Když ti odvrátí a vyrazí vysoko pažemi a naváží se do tebe a chce tě nahoře silou přetlačit, tak vyraž taky pažemi a drž svůj meč levou rukou za hlavici nad svou hlavou a nech čepel viset nízko vzadu nad svými zády. A běž s hlavou mezi pažemi proti jeho pravé straně a skoč pravou nohou za jeho pravou. A s tím skokem mu běž pravou paží proti jeho levé straně řádně kolem jeho těla. A vezmi jej takto na svůj pravý bok a shod' jej před sebe dolů na hlavu etc.

Zase další zápasení, když se do tebe naváží se zvednutými pažemi. A učiň mu opět takto. Pronikni mu hlavou na jeho pravou stranu a pokroč pravou nohou vpřed před jeho pravou a pronikni mu pravou paží pod jeho pravou paži dozadu kolem jeho těla. A klesni si trošku níž a vezmi jej na svůj pravý bok a shod' jej za sebe. Tato dvě zápasení bys měl zkusit na obě strany etc.

Nuže opět další zápasení. Když se ti naváží na tvou pravou stranu a je vysoko s pažemi a ty též, tak drž svůj meč v pravé ruce a odstrč jím jeho paži od sebe. A skoč levou nohou vpřed před jeho pravou a běž mu levou paží řádně dozadu kolem jeho těla. A klesni trošku níž a vezmi jej na svůj levý bok a shod' jej před sebe na obličej etc.

Nuže opět další zápasení. Když se na tebe naváží a je vysoko s pažemi a ty též, tak bys měl svůj meč držet v pravé ruce a odstrčit mu jím tak jeho paži od sebe. A skoč levou nohou za jeho pravou nohu a běž mu levou rukou spodem skrz před jeho hruď na jeho levou stranu. A vezmi jej na svůj levý bok a shod' jej za sebe. Tato dvě zápasení, ta zkus na obě strany etc.

⁵⁵ U Myszwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Probíhání“.

Merck Wann er dir ein leuffet In dem swert und helt sein arm nider daß du Im nit magst durchlauffen So treib die hernachgeschriben ringen etc.

Item Wann er dir ein leuffet Im swert und helt die hend nider So verkere dein lincke hant und begreiff damit sein rechte Inwendig zwischen seinen baiden henden und ruck damit auf dein lincke seiten und mit der rechten slage [43 v] In mit dem swert über den kopff Oder wiltu In nit slagen so spring mit dem rechten fuß hintter seinen lincken und far Im mit dem rechten arm vorn oder hintten umb den halß und würffe In also über dein rechtß knie etc.

Item aber ein ander ringen Wann er dir ein lauffet Im swert und ist nider mit den henden So laß dein lincke hant vorn vom swert und mit der rechten far Im mit dem knauff aussen über sein rechte hant und truck damit nider und faß In mit der lincken hant bei dem rechten elnpogen und spring mit dem lincken fuß für sein [44 r] rechten und truck In also darüber

Item ein ander ringen Wann er dir ein lauffet Im swert So verkere dein lincke hant und far damit über sein rechten arm und begreiff damit sein swert zwischen seinen baiden henden bei der hanthab und ruck auf dein lincke seiten So nymstu Im sein swert

Item aber ein ander ringen Wann er dir ein leuffet Im swert so laß dein swert fallen und verkere dein rechte hant und begreiffe damit sein rechte auswendig und mit der lincken faß In bei dem rechten [44 v] elnpogen und spring mit dem lincken fuß für seinen rechten arm über deinen lincken und hebe In damit über sich Also ist er verriegelt und magst Im also den arm prechen Oder für dich über daß linck bain werffen etc.

Pamatuj. Když se ti navází do meče a drží svou paži níže, tak mu nemůžeš proniknout. Tedy zkus níže popsaná zápasení etc.

Nuže, když se ti navází do meče a drží ruce níže, tak obrať svou levou ruku a popadni jí jeho pravou zevnitř mezi oběma jeho rukama. A zatáhni s tím na svoji levou stranu a pravou jej udeř mečem přes hlavu. Nebo, nechceš-li jej udeřit, tak skoč pravou nohou za jeho levou a běž mu pravou paží vpředu nebo vzadu kolem jeho hlavy. A shod' jej tak přes své pravé koleno etc.

Nuže opět další zápasení. Když se ti navází do meče a je s rukama níže, tak nech svou levou ruku opustit meč a pravou mu běž hlavicí vnějškem přes jeho pravou ruku. A tlač tím dolů a popadni ho levou rukou za pravý loket. A skoč levou nohou před jeho pravou a přetlač jej tak dopředu.

Zase další zápasení. Když se ti navází do meče, tak obrať svou levou ruku a běž s ní přes jeho pravou paži. A uchop jí jeho meč mezi oběma jeho rukama za jílec a zatáhni na svou levou stranu. Tak mu odebereš meč.

Nuže opět další zápasení. Když se ti navází do meče, tak nech svůj meč spadnout. A obrať svou pravou ruku a uchop jí vnějškem jeho pravou a levou jej popadni za pravý loket. A skoč levou nohou vpřed, jeho pravou paži na své levé, a zvedni jej tím nad sebe. Takto je uzamčen. A můžeš mu též zlomit ruku nebo jej shodit před sebe přes svou levou nohu.

Schneid ab die herten

Von unden In baiden geferten

[Glosa]

Daß ist ein pruch wider die über binden
deinß swertz Den [45 r] treibe also Wann
du zu Im ficht auß under hewen oder auß
den streit hewen Oder ligst gegen Im In
der hut die da heisset daß alber felt er dir
dann mit dem swert auf daß dein ee dann
du mit dem swert auf kommest So beleib
unden am swert und heb mit der kurtzen
sneiden fast übersich Truckt er dann vast
nider so streich unden mit dem swert an
seiner swertzklingen hintersich ab von
seinem swert und hawe am swert bald
wider oben ein zum antlütz etc.

Item ein anderß Wann du zu Im vichtest
mit untterhewen oder ligst In der hut alber
felt er dir dann mit dem swert auf daß dein
[45 v] nahent pei dem gehültz daß sein ort
zu seiner rechten seitten außgeet So far
behendiglichen auf mit dem knauff über
sein swert und schlage In mit der langen
schneiden zum kopffe Oder pint er dir auf
dein swert zu deiner lincken seitten So far
behendiglich auff mit dem knopff über sein
swert und slage In mit der kurtzen sneiden
zum kopffe und daß haissen die snappen
oder die schnellen etc.

Odříznutí (*Abschneiden*)

Tvrđým, těm odřízni

zespoda do obou technik.

To je překažení (určené) proti navázání tvého meče shora. To zkus takto. Když k němu přišermováváš ze spodních seků nebo z bitevních seků⁵⁶, nebo se proti němu položíš ve střehu, jenž se nazývá Blázen (*Alber*), padne-li ti pak svým mečem na tvůj dřívce, než ty meč zdvihneš, tak zůstaň dole na meči. A zvedni krátkým ostřím rychle nad sebe. Tlačí-li pak hnedle dolů, tak švihni mečem dole na jeho čepeli za sebe z jeho meče. A sekni rychle nahoře na meči znovu na tvář etc.

Zase jiné. Když proti němu bojuješ spodními seky nebo jsi položen ve střehu Blázen (*Alber*), padne-li ti pak svým mečem na tvůj blízko záštity tak, že jeho hrot odejde na jeho⁵⁷ pravou stranu, tak běž zručně hlavici nahoru nad jeho meč a udeř jej dlouhým ostřím do hlavy. Nebo naváže-li ti na tvůj meč na tvou levou stranu, tak běž zručně hlavici nahoru nad jeho meč a udeř jej krátkým ostřím do hlavy. A to se nazývá Drapnutí (*Snappen*)⁵⁸ nebo Zrychlení (*Schnellen*) etc.

⁵⁶ Jáchym Meyer, šermířský mistr z XVI. století, uvádí, že toto je jeden z názvů, kterým označovali předci Vztekly sek (*Zornhaw*). Je ovšem třeba mít na paměti, že Petr z Gdańska uvádí na stejném místě, že provádíš přišermování ze spodních seků nebo ze švihů (*streichen*).

⁵⁷ Zde jde zřejmě o písarskou chybu. Petr z Gdańska na stejném místě uvádí, že jeho hrot odejde na tvou pravou stranu.

⁵⁸ U Myszwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Zaháknutí“.

*Vier sein der snid
Zwen unden zwen oben mit
[Glosa]*

Item merck die vier schnid Deß [46 r]
ersten die zwen obern die gehören
zetreiben gegen den vechtern die auß der
versatzung ader auß dem pand deß swertz
gern umb slagen zu der andern seitten
Und daß priche ee mit dem snid also wann
er dir mit dem versetzen oder sunst an
dein swert bindet zu deiner lincken seitten
und schlecht damit bald umb mit der zwer
oder sunst zu deiner rechten seitten So
spring auß dem hawe mit dem lincken fuß
auf sein rechte seitten und falle Im mit der
langen sneiden oben über pede arm und
truck mit dem schnid von dir Daß soltu
treiben von baiden seitten albeg wann er
auß der versatzung umb slecht etc.

Item die zwen untter schnid gehörn [46 v]
zetreiben gegen den vechtern die da ein
lauffen mit aufgerichten armen Und die
treibe also Wann er dir an dein swert
pindet eß sei mit versatzung oder sunst
fert er dann hoch auf mit den armen und
leuffet dir ein zu deiner lincken seitten So
verwende dein swert daß dein dawmen
unden kommen mit der langen schneiden
untter sein gehültz In sein arm und truck
mit dem snid übersich Oder leuffet er dir
ein mit auf gerichtten armen zu deiner
rechten seitten so verwende dein swert
daß dein dawmen unden kommen mit der
kürtzen sneiden untter sein gehültz In sein
arm und truck mit dem schnid übersich
Daß sein die vier schnid etc.

Tlačení (do) rukou (Hendtrucken)

*Čtvero je řezů,
dva spodní a dva vrchní.*

Nuže, pamatuj na čtyři Řezy (*Schnid*). První ty dva
horní, ty se patří zkoušet proti šermířům, kteří
z odvrácení nebo z navázání meče rádi sekají dokola
na druhou stranu. A to překazíš dřívě Řezem (*Schnid*)
takto. Když se odvrácením nebo podobně na tvůj meč
naváže na tvoji levé straně a udeří rychle dokola
Příčným nebo podobně na tvou pravou stranu, tak
skoč z toho seku levou nohou na jeho pravou stranu a
padni mu dlouhým ostřím nahoře přes obě paže a tlač
Řezem (*Schnid*) od sebe. To bys měl zkoušet z obou
stran pokaždé, když on z odvrácení udeří dokola etc.

Nuže, ty dva spodní Řezy (*Schnid*) se patří zkoušet
proti šermířům, jež se naváží se zdviženými pažemi.
A ty zkus takto. Když se ti na meč naváže, ať již je to
odvrácením nebo podobně, jde-li pak vysoko nahoru
pažemi a naváží se ti na tvou levou stranu, tak přetoč
svůj meč tak, že tvůj palec přijde dolů dlouhým
ostřím pod jeho záštitu do jeho ruky. A tlač Řezem
(*Schnid*) nad sebe. Nebo naváží-li se ti se zdviženými
pažemi na tvou pravou stranu, tak přetoč svůj meč
tak, že tvůj palec přijde dolů krátkým ostřím pod jeho
záštitu do jeho ruky. A tlač Řezem (*Schnid*) nad sebe.
To jsou ty čtyři Řezy (*Schnid*) etc.

[47 r] *Dein sneiden wend
Zu fliehen druck dein hend*
[Glosa]

Daß ist wie du die obern snidt solt
wechseln auß den unttern Daß mercke
also wann er dir ein leuffet zu deiner
lincken seiten mit aufgerichten armen So
verwende dein swert mit der langen
schneiden untter sein gehültz In sein arm
und truck vast übersich und schreit damit
auf sein recht seitten und winde den knopf
mit unden durch und kumm mit dem swert
mit von seinen armen und wende daß
swert auß dem undern schnid In den obern
über sein arm mit der langen schneiden
etc.

[47 v] Item leufft er dir ein zu deiner
rechten seitten mit aufgerichten armen so
wende Im dein swert mit der kurtzen
sneiden untter sein gehültz In sein arm und
truck vast übersich und schreit auff sein
lincke seitten und laß den knopff mit unden
durch geen Und wende daß swert mit der
langen sneiden über sein arm In den snid
und truck von dir etc.

*Své ostří otoč,
do útěku tlač svou ruku.*

To je, jak máš střídat do horního Řezu (*Schnid*) ze spodního. Tomu rozuměj takto. Když se ti naváží na tvou levou stranu ze zdviženými pažemi, tak stoč svůj meč dlouhým ostřím pod jeho záštitu na jeho paži a tlač rychle nad sebe. A pokroč s tím na jeho pravou stranu a přetoč hlavici spodem skrz a neodcházej⁵⁹ mečem z jeho paží. A otoč meč ze spodního Řezu (*Schnid*) do horního dlouhým ostřím přes jeho paže etc.

Nuže, naváží-li se ti na tvou pravou stranu se zdviženými pažemi, tak mu otoč svůj meč krátkým ostřím pod jeho záštitu na jeho paži a tlač rychle nad sebe. A pokroč na jeho levou stranu a nech hlavici projít spodem. A v tom Řezu (*Schnid*) otoč meč dlouhým ostřím přes jeho paži a tlač od sebe etc.

⁵⁹ Zde jsem podle Petra z Gdaňska opravil zjevně chybné *mit* na správné *nicht*.

*Zwei hengen werden
auß einer hant von der erden
In allem gefert
Haw stich leger waich oder hert
[48 r] [Glosa]*

Wisß die zwai hangen von der erden Daß
ist der pflug von beiden seitten DarInn
soltu auch haben daß fulen In hewen und
stichen und Im pand deß swertß ob er er
darInnen waich oder hert ist etc.

Auch soltu wissen daß du daraus solt
treiben vier winden und auß einem yeden
winden besunder ein haw ein stich und ein
schnid alß auß den obern hengen

Aus Codex Speyer:

Item daz hengen merck auch also: wen du
mit dem zu vechten kumpst zu dem man,
so leg dich in den pflug oder in den
wechsel, hauw es sy von welcher siten es
woll, so heng din schwerttz knopf gegen
der erden und stos in von unten auf usß
den hengen zu dem gesicht, stost er dan
den ort mit versetzen uber sich, so pleyb
also am schwertt und far uff mit dem knopf
und heng im den ort oben In zu dem
gesicht und in den zweyhen hauwen soltu
alle gefertt triben mit hauwen, stichen oder
schnitten.

Pověšení (*Hengen*)

*Dvě Pověšení budou
z jedné ruky od země.
Ve veškerých technikách –
sek, bod, postavení, měkce nebo tvrdě.*

Znej dvě Pověšení (*Hengen*)⁶⁰ od země, to je Pluh
(*Pflug*) z obou stran. V nich bys měl mít také Cítění
(*Fulen*) v secích a bodech a v navázání meče, jestli je
v nich měkký nebo tvrdý etc.

Také bys měl vědět, že bys z toho měl zkusit čtyři
Přetočení (*Winden*). A z každého jednoho Přetočení
(*Winden*) zvláště jeden sek, jeden bod a jeden řez,
jakož i z horního Pověšení (*Hengen*).

Pasáž přejatá ze Špýrského kodexu:

Nuže Pověšení (*Hengen*) rozuměj také takto. Když
k soupeři s přišermováním přicházíš, tak se polož do
Pluhu (*Pflug*) nebo do Střídání (*Wechsel*). Sekne-li ti,
ať již to bude z kterékoliv strany, tak pověš hlavici
svého meče proti zemi a vystrč mu odspoda
z Pověšení (*Hengen*) na obličej. Odstrčí-li poté hrot
odvrácením nad sebe, tak zůstaň takto na meči a
vyraž hlavici a pověš mu hrot nahoře na obličej. A
v těchto dvou secích⁶¹ bys měl zkoušet veškeré
techniky se seky, body nebo řezy.

⁶⁰ U Myschwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Visení“.

⁶¹ Skutečně se zde říká „v těchto dvou secích“, jakkoliv se předchozí text zdá pojednávat spíše o dvou bodech.

[48 v] *Sprechfenster mach*
Stant frölich besich sein sach
Wer sich von dir zeuget ab
Schlag In schnell daß er snab
Ich sage für war
kein man schützet sich on far
hastu vernommen
zu slag mag er clein kommen.

[Glosa]

Item merck du hast vor gehört wie du dich vor dem man mit dem swert solt schicken In die vier hut So soltu nu wissen daß daß Sprech fenster ist ein hut darInn du wol sicher magst sten und die hut ist der lang ortt der ist die edelst und peste were [49 r] am swertt wer darauß recht fechten kan der zwinget den man damit daß er sich on seinen danck slagen muß lassen unde mag davon zu slage nit wol komen etc.

Item daß Sprechfenster mache also wann du mit dem zufechten zum man geest mit welchen hawe du dann an In kommest eß sei ein ober oder ein unnter hawe so laß Im den ort albeg langk auß den armen mit dem hawe einschiesen zum gesichte oder der prust Damit zwingstu In daß er muß versetzen oder an pinden und wann er also angepunden hat so bleib Im starck mit der langen schneiden auf dem swertt [49 v] und stee frölichen und besihe sein sach waß er fürpaß vechten wil Zeucht er sich zu ruck ab vom swert so volge Im nach mit dem ortt zum gesicht oder der prust Oder slecht er auß dem pande umb zu der andern seitten So Schneide Im starck über die arm und arbeit Im oben ein zum kopf Oder will er sich vom swertt nit abtziehen noch umb slahen So arbeit mit dem dupliren oder sunst mit andern stucken darnach alß du enpfindest ob er starck oder swach am swert ist etc.

Špehýrka (*Sprechfenster*)

Špehýrku proved',
stůj srdnatě, zkoušej jeho věc.
Kdož se od tebe odpoutává,
udeř jej rychle tak, že upadne.
Vpravdě pravím,
žádný muž se nekryje bez nebezpečí.
Pochopil-li jsi,
může on k úderu málo přijít.

Nuže pamatuj. Dříve jsi slyšel, jak se máš před tím mužem s mečem hotovit do čtyř Střehů (*Huten*). Tak bys měl teď vědět, že Špehýrka (*Spechfenster*)⁶² je střeh, ve kterém můžeš velmi jistě stát. A ten střeh je dlouhý hrot, jenž je nejdůležitější a nejlepší obranou na meči. Kdo z něj dokáže správně šermovat, ten jím dokáže donutit protivníka, že se musí nechat bezmyšlenkovitě udeřit, nebo že z toho nemůže k úderu dobře přijít etc.

Nuže, Špehýrku (*Spechfenster*) udelej takto. Když k protivníkovi s přišermováním jdeš, s jakýmkoliv sekem na něj potom přijdeš, ať je to horní nebo spodní sek, tak mu nech hrot vždy s tím sekem dlouze z paží vystrčený na hrud' nebo na obličej. Tím jej donutíš, že musí odvrátit nebo navázat. A když takto navázal, tak mu zůstaň silně dlouhým ostřím na meči. A stůj srdnatě a zkoušej jeho věc, čím bude chtít dále bojovat. Odpoutá-li se z meče nazpět, pronásleduj jej hrotem na obličej nebo na hrud'. Nebo udeř-li z navázání dokola na druhou stranu, tak jej řízni silně přes paže a pracuj mu nahoře do hlavy. Nebo nechce-li se z meče odpoutat ani udeřit dokola, tak pracuj Zdvojením (*Duplieren*) nebo podobně dalšími kusy poté, co zjistíš, jestli je silný nebo slabý na meči etc.

⁶² U Myschwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Okénko“. Myschwerk mě také jako první upozornil, že pravý význam slova *sprechfenster*, které by se dalo otrocky přeložit jako „okno k mluvení“, je okénko ve dveřích, jímž se stráž vyptává příchozích na účel jejich návštěvy.

Item so soltu die Sprechfenster daß sein
zwo hut auß dem langen ortt eine am
swert und die andern [50 r] vor dem man
ee wann du Im an sein swert pindest oder
die swert zesammen glitzen und ist doch In
Im selber nit mee dann ein hut
Item ich sage für war daß dier lange ort
die edelst were am swert ist Wann damit
zwingstu den man daß er sich slahen muß
lassen und davor zu keinem slag mag
kommen Darumb soltu mit allen hewen
den ort ein treiben dem man zu der prust
oder zum gesicht und fürpaß darauß
treiben stich und sleg etc.

Item merck daß heist auch ein [50 v]
sprechfenster Wann du schier mit dem
zuechten zum man kommen pist So setz
den lincken fuß für und halt Im den ort
langk auß den armen gegen dem gesicht
oder der prust ee wann du Im an daß swert
pindest und stee frölichen und besiche
waß er gegen dir vechten wil Hewet er dir
dann oben ein so far auf mit dem swert
und wind gegen seinem haw In den
ochsen und stich Im zum gesicht Oder
hewet er dir zum swert und nicht zum leibe
So wechsel künlich durch und stich Im zu
der andern seitten Oder lewfft er ein und
ist hoch mit den armen So treib den
unttern schmid Oder ist er nider mit den
armen so wartt der Ringen Also magstu
alle stuck auß den armen treiben welcheß
dir am pesten ist etc.

Nuže, ted' bys měl (vědět, že) Špehýrka
(*Spechfenster*) jsou dva střehy z dlouhého hrotu.
Jeden na meči a druhý před tím mužem dřív, než se
mu na meč navážeš nebo než meče spolu křísnou. A
není přece sama o sobě ničím víc než jedním střehem.
Nuže vpravdě říkám, že dlouhý hrot je nejdůležitější
obranou na meči, neboť jím donutíš muže, že se musí
nechat udeřit a nemůže z toho k žádnému úderu přijít.
Proto bys měl se všemi seky vyzkoušet muži
(vystrčit) hrot na hrud' nebo na obličej, a dále z toho
zkoušet bod a úder etc.

Nuže pamatuj. Toto se jmenuje také Špehýrka
(*Spechfenster*). Když jsi k tomu muži
s přišermováním téměř přišel, tak postav levou nohu
dopředu a drž mu hrot dlouze z paží proti obličej
nebo hrudi dřív, než se mu na meč navážeš. A stůj
srdnatě a zkoušej, čím proti tobě bude bojovat.
Sekne-li ti pak shora, tak vyraž mečem nahoru a
přetoč proti jeho seku do Vola (*Ochß*) a bodni mu na
obličej. Nebo sekne-li ti na meč a ne na tělo, tak
směle přestřídej a bodni mu na druhou stranu. Nebo
naváže-li se a je pažemi vysoko, tak zkus spodní Řez
(*Schmid*). Nebo je-li pažemi nízko, tak vyčkej na
zápasení. Takto můžeš všechny kusy z paží zkoušet,
kterýkoliv je ti nejlepší etc.

[51 r] Die besliessung der newen zetteln

Wer wol füret und wol pricht

Und endelich gar bericht

Und pricht besunder

Ieglichß In drei wunder

Wer recht wol henget

Und winden damit prengt

Und der winden acht

Mit rechten wegen betracht

Und ir eine der winden salbdritt

Zweintzigk und vier

Zeie sie einzigk von beiden seitten

Acht winden lern mit schreiten

Und prüff die gefert

Nich mee dann waich oder hert

[51 v] [Glosa]

Daß ist ein lere und ermanung der kunst
deß swertz daß du darInn gar wol gericht
und geübet solt sein daß du sie

behendiglich künnest füren und mit
behendigkeit die prüch gegen seinen
stucken recht treiben Also daß du auf
yeden pruch besunder solt treiben die
drew wunder die dir hernach außgericht
werden Auch soltu wissen die vier hengen
der sein zwein unden und zwei oben Die
obern daß ist der ochß Die undern daß ist
der pflug zu beiden seitten und auß den
vier hengen Soltu prengen acht winden
und dieselben acht winden soltu fürpaß
also betrachten und recht wegen Daß du
auß yedem winden solt besunder treiben
ein haw und ein stich und einen schnid
Daß sein die vorgeschrieben [52 r] vier
winden etc.

Přetočení (*Winden*)

Tot' uzavření nové říkačky.

Kdož si dobře vede a dobře škodu činí,

a zdatně též provádí

a činí škodu zvláště

každým ze tří Poranění.

Kdož správně a dobře pověsí

a přinese s tím Přetočení.

A těch Přetočení osm

se správným pohybem odhadnutých.

A v každém jednom Přetočení tři.

Čtyřadvacet

napočítej, po jednom z každé strany.

Osm Přetočení se nauč s kroky.

A zkoumej techniky -

nic víc nežli měkkost nebo tvrdost.

To je naučení a napomenutí umění meče, totiž že v něm máš být opravdu přímý a dovedný, takže si můžeš zručně vésti a se zručností zkoušet správná překažení (určená) proti jeho kusům. Tedy že z každého překažení zvláště máš zkoušet tři Poranění (*Wunder*), jež ti z toho vyjdou. Také bys měl znát čtvero Pověšení (*Hengen*), ta jsou dvě dole a dvě nahoře. Ta horní to je Vůl (*Ochß*), ta dolní to je Pluh (*Pflug*) na obě strany. A z těch čtyř Pověšení (*Hengen*) bys měl přinést osmero Přetočení (*Winden*).⁶³ A těchto osm Přetočení (*Winden*) bys měl dále takto odhadnout a správně vykonat tak, že z každého Přetočení (*Winden*) bys měl zkoušet sek a bod a řez. To jsou ta dříve popsaná čtyři Přetočení (*Winden*) etc.

⁶³ U Myschwerka najde čtenář tuto techniku pod názvem „Navinutí“.

Item hie merck wie du auß den vier hengen solt treiben acht winden Daß erst über hengen hat zwu winden daß treib also Wann du mit dem zufechten zu Im kommest So stee von deiner rechten seitten In dem oxsen Hewet er dir dann oben ein zu deiner lincken seitten so winde gegen seinem hawe die kurtzen sneiden an seinem swert aber Inn oxsen und stich In oben ein zum gesicht Daß ist daß einwinden Setzt er den stich ab seiner lincken seiten so bleib am swert und wind wider auf dein rechte seiten In den oxsen die langen schneiden an sein swert und stich Im oben ein Zum gesicht Daß ist ein hengen [52 v] von deiner rechten seitten mit zweien winden an seinem swert

Item daß ander ober hengen aber mit zweien winden daß treibe also Wann du mit dem zufechten zu Im kompst So stee von deiner lincken seitten Im oxsen Hewet er dir dann oben ein zu deiner rechten seitten so winde gegen seinem hawe die langen sneiden an sein swert und stich In oben ein zum gesicht daß ist aber ein winden Setzt er den stich ab gegen seiner rechten seitten So beleib am swert und wind wider auf dein lincke seitten In den oxsen die kurtzen schneiden an sein swert und stiche In oben ein zum gesicht Daß ist daß ander [53 r] über hengen von der lincken seitten aber mit zweien winden an seinen swert etc.

Item Nun soltu wissen daß du auß den zweien ndern hengen daß ist der pflugk von baiden seitten Auch soltu treiben vier winden mit allen Iren geferten alß auß den obern Daß sein die acht winden Und alß oft du windest so gedencke In einem yeglichen winden besunder an den haw und an den stich und an den schnid Also kommen auß den acht winden vierundzweintzigk Und auß welichem winden und gegen welchen stucken und gegen welchen hawen du den haw oder den stich oder den schnid treiben solt Daß vindestu alleß [53 v] vor In den stucken geschrieben etc.

Nuže, zde si zapamatuj, jak máš ze čtyř Pověšení (*Hengen*) zkoušet osm Přetočení (*Winden*). První horní Pověšení (*Hengen*) má dvě Přetočení (*Winden*). Ta zkus takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, tak stůj ve Volovi (*Ochß*) ze své pravé strany. Sekne-li ti poté nahoře na tvou levou stranu, tak přetoč proti jeho seku – krátkým ostřím na jeho meč – opět do Vola (*Ochß*) a bodni mu nahoře na obličej. To je jedno Přetočení (*Winden*). Odkloní-li ten bod na svou levou stranu, tak zůstaň na meči a přetoč znovu na svou pravou stranu do Vola (*Ochß*) – dlouhým ostřím na jeho meč – a bodni mu nahoře na obličej. To je jedno Pověšení (*Hengen*) ze tvé pravé strany s dvěma Přetočeními (*Winden*) na jeho meči.

Nuže další horní Pověšení (*Hengen*), opět se dvěma Přetočeními (*Winden*), zkus takto. Když k němu s přišermováním přicházíš, tak stůj ve Volovi (*Ochß*) z levé strany. Sekne-li ti poté nahoře na tvou pravou stranu, tak přetoč proti jeho seku – dlouhým ostřím na jeho meč – opět do Vola (*Ochß*) a bodni mu nahoře na obličej. To je opět jedno Přetočení (*Winden*). Odkloní-li ten bod proti své pravé straně, tak zůstaň na meči a přetoč znovu na svou levou stranu do Vola (*Ochß*) – krátkým ostřím na jeho meč – a bodni mu nahoře na obličej. To je druhé horní Pověšení (*Hengen*) ze tvé levé strany, opět s dvěma Přetočeními (*Winden*) na jeho meči etc.

Nuže, teď bys měl vědět, že ze dvou spodních Pověšení (*Hengen*), což je Pluh (*Pflug*) z obou stran, bys měl také zkoušet čtvero Přetočení (*Winden*) se všemi jejich technikami, stejně jako z horních. To je těch osm Přetočení (*Winden*). A jak často přetáčíš, tak mysl v každém jednom Přetočení (*Winden*) zvlášť na sek a na bod a na řez. Takto vychází z těch osmi Přetočení (*Winden*) dvacet čtyři (útoků). A z kterého Přetočení (*Winden*) a proti kterému kusu a proti kterému seku máš sek nebo bod nebo řez zkoušet, to vše najdeš popsáno dříve v kusech etc.

Předmluva.....	1
Historie	1
Rukopis a transkripce	2
Překlad.....	2
To nejlepší nakonec.....	3
Umění šermu (<i>Kunst des Fechtens</i>)	4
Sekání (<i>Hawen</i>)	4
Před a po (<i>vor und nach</i>), Vtom (<i>Indeß</i>)	7
Hlavní kusy (<i>Hauptstucke</i>).....	8
Vzteklý sek (<i>Zornhaw</i>).....	9
Válčení (<i>Krieg</i>).....	12
Odkrytí (<i>Plossen</i>)	14
Zdvojení (<i>Duplieren</i>) a Změnění (<i>Mutieren</i>)	15
Kružmý sek (<i>Krumphaw</i>)	16
Krátký sek (<i>Kurtz haw</i>)	17
Příčný sek (<i>Zwerhaw</i>).....	19
Zmýlení (<i>Feler</i>)	22
Obrácený (<i>Verkerer</i>)	23
Dvojité zmýlení (<i>Feler zwifach</i>)	24
Šilhavý sek (<i>Schilhaw</i>).....	25
Předstírání pohledu (<i>Betriegniß deß Gesichts</i>).....	27
Dvojité zmýlení (<i>Feler zwifach</i>)	28
Temenní sek (<i>Schaittelerhaw</i>).....	29
Střehy (<i>Huten</i>)	30
Odvracení (<i>Versetzen</i>)	32
Trhnutí (<i>Reißen</i>)	33
Přiložení (<i>Ansetzen</i>).....	34
Následování (<i>Nachreissen</i>)	35
Cítění (<i>Fulen</i>)	37
Dvojité následování (<i>Nachreissen zwifach</i>)	37
Nadběhnutí (<i>Uberlauffen</i>)	38
Odklonění (<i>Absetzen</i>)	39
Přestřídání (<i>Durchwechselln</i>)	40
Cuknutí (<i>Zucken</i>).....	41
Proniknutí (<i>Durchlauffen</i>)	42
Odříznutí (<i>Abschneiden</i>)	44
Tlačení (do) rukou (<i>Hendrucken</i>).....	45
Pověšení (<i>Hengen</i>)	47
Špehýrka (<i>Sprechfenster</i>)	48
Přetočení (<i>Winden</i>).....	50